



Debreceni Egyetem
Természettudományi és Technológiai Kar

A település és a sport kapcsolatrendszere, Füzesgyarmat példája

Tudományos Diákköri Dolgozat

Szerző: Salya Nóra
Geográfus MSc, II. évfolyam
Terület- és településfejlesztés szakirány

Témavezető: Dr. Kozma Gábor
Habilitált egyetemi docens

A pályamunka lezárásának dátuma: 2014. november 28.

Debrecen, 2014

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	3
1.1. A témaválasztás indoklása.....	3
1. 2. Alkalmazott kutatási módszerek	4
2. A TÉMÁVAL FOGLALKOZÓ SZAKIRODALOM ÁTTEKINTÉSE.....	5
3. FÜZESGYARMAT VIZSGÁLATA	10
3. 1. Füzeggyarmat általános bemutatása	10
3.2. A természeti szféra	12
3.3. A társadalmi szféra.....	13
3.4. Az infrastrukturális szféra	18
3.4.1. Önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények	19
3.4.2. Nem önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények	23
3.4.3. A sporttal kapcsolatos adottságok kihasználását segítő létesítmények	25
3.4.4. A sportlétesítmények városon belüli fekvése	27
3.5. A gazdasági szféra.....	29
4. ÖSSZEFOGLALÁS – AZ EGYES SZFÉRÁK KÖZÖTTI KÖLCÖNHATÁSOK ELEMZÉSE	38
4.1. A természeti és gazdasági szféra kölcsönhatása.....	38
4.2. Az infrastrukturális és gazdasági szféra kölcsönhatása.....	39
4.3. A gazdasági és társadalmi szféra kölcsönhatása	40
4.4. Az infrastrukturális és a társadalmi szféra kölcsönhatása	40
Felhasznált szakirodalom:	42
1. Függelék	45
2. Függelék	46

1. BEVEZETÉS

1.1. A témaválasztás indoklása

Az első pillantásra rendkívül különlegesnek tekinthető témaválasztásomat alapvetően két tényező indokolta. Egyrészt igen régóta magam is aktívan sportolok, mind egyesületi mind egyetemi szinten, így a sport és annak szeretete kisgyermekkorom óta része mindennapjaimnak. Másrészt szülőhelyemen, Füzesgyarmaton az elmúlt időszakban a nyári szünetekben többek között a füzesgyarmati Thermal Hotel Gara*** szállodában is dolgoztam, ahol a nyár folyamán többször találkoztam edzőtáborozó versenyzőkkel. Személyes tapasztalataimnak köszönhetően is mondhatom, milyen kiváló lehetőség egy ilyen edzőtáborban jelen lenni. Volt alkalmam már belföldön több napos edzőtáborokban részt venni az ország különböző részein, többek között Szarvason, Bükön, a Fadd-Dombori üdülőtelepen vagy Veszprémben. Külföldön a horvátországi Makarskán és Szlovéniában több helyszínen vehettem részt tornákkal, edzésekkel és pihenéssel egybekötött táborokon. Ezek az események felejthetetlen élményt biztosítanak a résztvevők számára.

Emellett elmondható, hogy az egyes települések különböző lehetőségekkel rendelkeznek a sport tekintetében, továbbá eltérő infrastrukturális adottságaik is különféle hatást gyakorolhatnak a települések megítélése szempontjából. A versenyek és edzések mellett a résztvevőnek lehetőségük van a környék és az adott város megismerésére, kikapcsolódásra, a fárasztó munka utáni pihenésre, regenerálódásra. Hazatérve pedig bátran mesélhetik élményeiket környezetüknek, biztatva őket az adott helyszín meglátogatására. Mindemellett a sport fontos része lehet a településen élők életének is.

A sport utóbbi évtizedekben érzékelhető növekvő népszerűsége alapvetően két tényezővel indokolható. Egyrészt a sporttal kapcsolatos rendezvényeket gazdasági, társadalmi és politikai hatásaik miatt mind több ország és város tekinti a felmerülő nehézségek egyik megoldási lehetőségének, másrészt az egészséges életmód eszméjének elterjedése a lakosság körében is növeli a sportolási hajlandóságot (Kozma, 2010a).

Mindezek következtében merült fel bennem a kérdés, milyen módon kapcsolódhat egymáshoz a sport és a település, hogyan lehet földrajzi szempontból vizsgálni a közöttük lévő kapcsolatot. Ezen két tényező által inspirálva kezdtem el foglalkozni ezzel a témával, esettanulmányként szülőhelyemet, a Békés megyei Füzesgyarmatot választva.

A dolgozat alapvetően négy nagy részre osztható. A bevezetés során a témaválasztás indoklására és az alkalmazott kutatási módszerek ismertetésére kerül sor. A második nagy fejezetben a témakör elméleti áttekintésével foglalkozok, melynek kiindulópontját Tóth József tetraéder-modellje szolgáltatja. A dolgozat harmadik fő fejezetében ezt az elméleti alapot felhasználva elemzem a füzesgyarmati viszonyokat, míg a negyedik fejezet az összefoglalás keretében az egyes szférák közötti kölcsönhatásokat vizsgálja.

1. 2. Alkalmazott kutatási módszerek

Dolgozatom megírása során legfőképp szekunder adatgyűjtést alkalmaztam. A témával foglalkozó szakirodalom alapos áttekintése mellett elsősorban Füzesgyarmat Város Önkormányzata által a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok részletes vizsgálata jelentette az adatgyűjtés fő tengelyét. Emellett személyesen is felkerestem a települési önkormányzat sporttal foglalkozó szervezeti egységeit, illetve vizsgáltam a település honlapját is. Feladataim között szerepelt még többek között a sport tevékenységet támogató civil szféra felmérése is a településen. A helyismeret segítségével az alapos terepbejárás során saját készítésű fényképekkel illusztráltam a dolgozat egyes fejezeteit, valamint az összegyűjtött adatokat táblázatok és diagramok által tettem még szemléletesebbé. A dolgozatban szereplő térképek előállítása során elsősorban a Quantum GIS (1.8.0.) térképszerkesztő szoftver alkalmazását részesítettem előnyben.

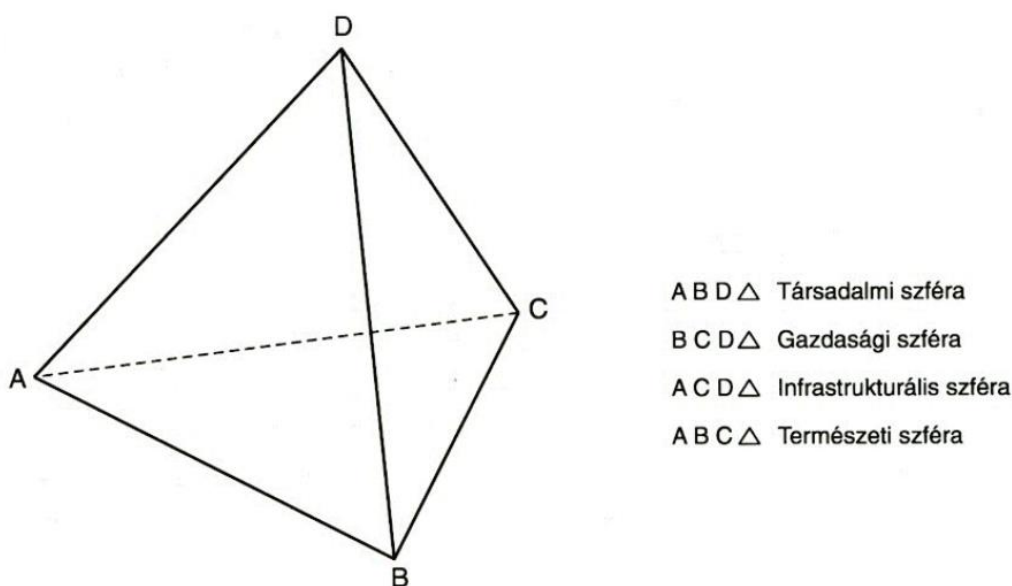
2. A TÉMÁVAL FOGLALKOZÓ SZAKIRODALOM ÁTTEKINTÉSE

A települések, az azok vezetői által megszervezett feladatok köre az időszámítás kezdete óta eltelt időszakban folyamatosan növekedett. A kezdeti időszakban a települések irányítóitól elsősorban a település biztonságos működésének a biztosítását (ebben kiemelkedő szerepe volt a külső támadásokkal szembeni védekezésnek), a kereskedelem feltételeinek megteremtését (pl. helyszín kijelölése a piacok számára), valamint az igazságszolgáltatást várták el. A XVIII-XIX. századtól ugyanakkor a települések egyre nagyobb szerepet kezdtek betölteni az oktatás, a szociális és az egészségügyi szféra területén is. A XX. században, elsősorban a jóléti állam eszméjének megjelenésével és elterjedésével párhuzamosan, mind fontosabbá váltak a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó tevékenységek, amelyek között a kultúra mellett – elsősorban az utóbbi időszakban – fontos szerepet tölt be a sport is.

Mindezek szellemében a folyamat és az a kérdéskör, miért is éri meg a sportra áldozni, valamint azzal foglalkozni az egyes települések önkormányzatainak, számos indokkal támasztható alá:

- a sportesemények jelentős közvetlen gazdasági bevétellel járnak;
- a sporttal kapcsolatos rendezvényeken résztvevők (például versenyzők, nézők) – pozitív élmények esetén – a későbbekben is visszatérhetnek az adott településre;
- a sportot kísérő médiaérdeklődés rövid idő alatt ismertté teszi az adott települést, és ez jelentős szerepet játszhat a turisták és befektetők érdeklődésének felkeltésében;
- a sporthoz köthető infrastrukturális fejlesztések egyéb területeken is növelik a település versenyképességét (pl. kulturális turizmus);
- a sporttal kapcsolatos sikerek fokozhatják a település lakóinak büszkeségét és öntudatát: a résztvevők és a közönség között kialakuló emocionális kontaktus az energiát, az életerőt és egy felemelkedő társadalom erejét jelképezi;
- a sport népszerűségének növelése elengedhetetlen szerepet játszik az egészséges társadalom kiformálódásában;
- a sport fokozza a magán- és a közszféra közötti kapcsolatot;
- a sport populárisabb jellege miatt a többi rendezvényhez képest szélesebb közönség elismeri el;
- a sportban szerepet vállaló önkéntesek a társadalom eltérő rétegeiből kerülnek ki, és így egyszerűbbé válik közöttük a kapcsolatfelvétel (Kozma, 2010a).

A településsel kapcsolatban többféle definíciót is megfogalmaztak a kutatók, amelyek közül a település és sport közötti kapcsolat rendszerszerű vizsgálata a legkönnyebben a nemrég elhunyt pécsi professzor, Tóth József tetraéder-modelljére támaszkodva végezhető el. Tóth (Kőszegfalvi – Tóth, 1998) véleménye szerint a település a természeti, a társadalmi, a gazdasági és az infrastrukturális szférák kölcsönhatáson alapuló, együttműködő rendszere. A négy szféra egyenlő oldalú háromszögekkel szemléltethető (1. ábra), amelyek összeillesztve egy tetraédert alkotnak. Az oldalak mentén minden szféra minden szférával illeszkedik, és ennek következtében az élek mentén kölcsönhatások alakulnak ki: az egyes szférákban bekövetkező változások jelentős átalakulásokat idézhetnek elő a többi szféra működésében. A fejezet későbbi részeiben az egyes szférák sporttal kapcsolatos jellegzetességeit fogom bemutatni.



1. ábra A település tetraéder-modellje

Forrás: Kőszegfalvi – Tóth, 1998

A **természeti viszonyok** igen széles körben befolyásolják a sporttal kapcsolatos tevékenységeket (Bánhidí, 2011), amelyek közül a település és a sport közötti viszonyrendszer alapvetően két síkon értelmezhető, a települések egymáshoz viszonyított helyzetében, illetve a településeken belüli viszonyokban. Az előbbi szempontot tekintve megállapítható, hogy a települések egy része kedvezőbb feltételeket kínál egyes sporttevékenységek számára, mint mások (Bale, 2003). A hegyvidéki térségek, mint a téli sportok, illetve a folyó melletti települések, mint a vízi sportok (pl. kajak-kenu) elsődleges színterei magától értetődő példái mellett mindenképpen meg kell említeni, hogy az

edzőtáborozások szempontjából különösen jelentős versenyelőnyben vannak a nagyobb tengerszint feletti magasságú települések (a ritkább levegő következtében megnő a vér vörösvérsejtszáma, és ez javítja a vér oxigén-szállító képességét, ami növeli az állóképességet), valamint a szabadtéri csapatsportágak (kiemelten a labdarúgás) esetében a téli felkészülési időszakban (Koc, 2005) kedvező feltételeket biztosító települések (pl. Törökország Földközi-tengeri partvidéke). A települések természetföldrajzi adottságainak hatása figyelhető meg egyes esetekben a hazai pálya előnye (home advantage) jelentkezésénél is: az extrém természeti adottságú településeken „működő” csapatok ellen a más feltételek közül érkező ellenfelek rendszerint rosszabb eredményt érnek el (Pollard et al., 2008).

Egy adott település – méreténél fogva – városrészenként csak nagyon kivételes esetben nyújt eltérő természeti feltételeket, és ennek következtében a természet és a településen belüli sportviszonyok közötti összefüggés csak korlátozottan vizsgálható. A sportlétesítmények vonatkozásában elsősorban a labdarúgópályák esetében figyelhető meg ilyen kapcsolat: ezen létesítmények tervezése során a legtöbb esetben figyelmet fordítottak arra, hogy a délutáni napfény ne zavarja a kapusokat, és ezért a kelet-nyugati fekvéssel szemben az észak-déli tájolást preferálták.

A **társadalmi oldal** elemzése során elsősorban a települések önkormányzatai, illetve a helyi társadalom került a középpontba. Az előbbi szervezetek sporttal kapcsolatos tevékenysége több tényezőre vezethető vissza. Egyrészt a helyi sportolók sikerei (itt elsősorban a csapatsportágakra kell gondolni) igen jelentős szerepet játszhatnak a településen élők öntudatának, büszkeségének a növelésében, és erre a helyi önkormányzatok is építhetnek. Másrészt a helyi önkormányzatok pénzügyileg is támogathatják a sporttal kapcsolatos tevékenységet végző szervezeteket (erről részletesebben a gazdasági szféra elemzése során írok), illetve maguk is hajthatnak végre ilyen jellegű beruházásokat.

A magyarországi települési önkormányzatok sporttal kapcsolatos tevékenységét alapvető két jogszabály-csoport irányítja, a helyi önkormányzatokkal, illetve a sporttal kapcsolatos törvények. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény a települési önkormányzatok feladatai közé sorolta a sport támogatását, és ezt erősítette meg a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény is. A sporttal kapcsolatos legfontosabb jogszabályok (1996. évi LXIV. törvény, 2000. évi CXLV. törvény, 2004. évi I. törvény) sokkal részletesebben szabályozzák ezt a kérdéskört, és az ellátandó feladatok alapján különbséget tesznek a megyei és a települési önkormányzat között, illetve az utóbbin belül a megyei jogú város önkormányzata szerint. A sporttal kapcsolatos feladatok ellátása/megszervezése a helyi önkormányzaton belül különböző módon történhet: a

polgármesteri/megyei közgyűlési hivatalon belül külön hivatalnok foglalkozhat ezzel a kérdéskörrel, a helyi képviselőtestület (megyei jogú városokban és megyei önkormányzatoknál közgyűlés) létrehozhat olyan bizottságot, melynek feladata ez a terület, valamint jogszabályok révén fektethetik le a sporttal kapcsolatos elveket (ilyen lehet a helyi sportkoncepció, valamint a 10.000 főnél népesebb települések esetében kötelező sportrendelet).

A társadalom oldaláról alapvetően két csoport különíthető el: a társadalom önszerveződése során létrejövő civil szervezetek, illetve maguk a helyi lakosok. A civil szervezetek elsősorban a társadalom sport-tevékenységének a megszervezésében játszanak fontos szerepet, és jelentőségüket jól mutatja, hogy az abszolút számokat tekintve (Bukta, 2005) a magyarországi civil szféra legnagyobb csoportját alkotják (ez körülbelül a teljes szféra 20%-át jelenti). A helyi lakosság sporttal kapcsolatos tevékenysége két területet ölel fel: egyrészt ők maguk is sportolnak (elsősorban amatőr szinten), másrészt látogatói a településen megrendezésre kerülő különböző sporteseményeknek.

Az **infrastrukturális szféra** elemzése során a kutatók elsősorban a településen található sportlétesítmények elhelyezkedésének vizsgálatára koncentrálnak. A kutatások egyrészt feltárták a sportlétesítmények településen belüli elhelyezkedésében megfigyelhető legfontosabb folyamatokat, és megállapították, hogy az Amerikai Egyesült Államokban az 1960-as évek közepe és az 1980-as évek közepe között a sportlétesítmények – követve az erősödő szuburbanizációs trendeket – a városok peremén, illetve az elővárosokban telepedtek le (Chapin, 2000). Az utóbbi három évtizedben ugyanakkor megfordult a trend, és a sportlétesítmények – mint a leromlott belvárosi részek megújításának eszközei – fokozatosan visszatértek a települések belső részeibe (Newsome – Comer 2000). A fentiekkel szemben Európában továbbra is a sportlétesítmények szuburbanizációját lehet megfigyelni, amely folyamat alól egyedül csak Nagy-Britannia jelent kivételt (Kozma et al., 2012a).

A kutatások másik nagy területét – a térbeli elhelyezkedés változásával szoros összefüggésben – a sportlétesítmények fekvésére ható tényezők elemzése jelenti. A kutatók ezen a területen elsősorban a rendelkezésre álló szabad földterületek fontosságát, a potenciális fogyasztópiachoz való közelséget, valamint az adott létesítmény közösségi, illetve magán közlekedési eszközökkel történő megfelelő megközelíthetőségét emelték ki, valamint az utóbbi években egyre inkább hangsúlyozták a már meglévő létesítményekhez való közelségre törekvés szándékát (Kozma, 2012b).

A **gazdasági élet** szempontjából kiemelkedő jelentőségű annak vizsgálata, hogyan járul hozzá a sport a település gazdaságának fejlődéséhez, illetve milyen pénzügyi terhet

jelent a helyi önkormányzat számára a sport támogatása. Az utóbbi esetben elsődleges fontosságú az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának elemzése, amelynek keretében a sportcélú támogatásnak több nagyobb csoportja különíthető el (Gyömörei, 2014):

- élsport támogatása (pl. pénzügyi támogatás a különböző csapatokat működtető gazdasági társaságoknak),
- közösségi sport támogatása,
- sportrendezvények támogatása,
- a sportlétesítmények üzemeltetésének, fejlesztésének támogatása.

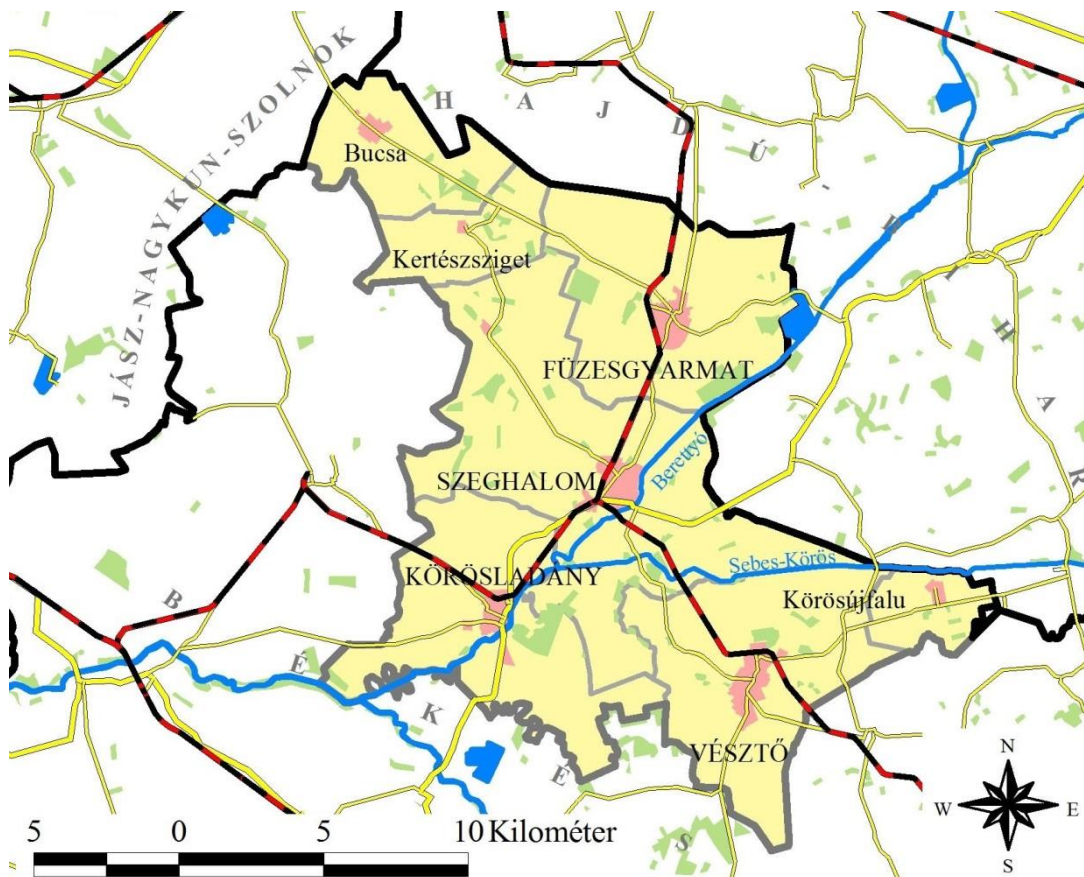
A sport gazdaság/városfejlesztő hatásának vizsgálata az elmúlt időszakban – összhangban sportra fordított összegek növekedésével – igen nagy hangsúlyt kapott a nemzetközi kutatásokban. A sportlétesítmények és sportrendezvények esetében hosszú ideig az a vélemény uralkodott, hogy nincs jelentős pozitív gazdasági következményük (pl. Zimbalist, 1998), az utóbbi időszakban azonban már egyre inkább hangsúlyozzák munkahely, személyi jövedelemadó és helyi adóbevételek-növelő hatásukat, valamint kiemelték szerepüket a településről kialakult kép (image) javításában (Kozma, 2010c).

3. FÜZESGYARMAT VIZSGÁLATA

Dolgozatom harmadik fejezetében vizsgálati területem rövid bemutatására kerül sor, majd az előző fejezetben ismertetett elméleti alapra támaszkodva Füzesgyarmat települési szférák szerinti vizsgálatát végeztem el.

3. 1. Füzesgyarmat általános bemutatása

Füzesgyarmat Békés megye északi részén, a Sárrét központjában helyezkedik el, a Berettyó folyó alsó folyásának nyugati partjától 4 km-re. A városi címet 2000-ben nyerte el, 2013. január 1-től a Szeghalmi Járáshoz tartozik (2. ábra).



2. ábra Szeghalmi járás településeinek elhelyezkedése Békés megyén belül

Forrás: Saját szerkesztés

Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye határaihoz közel fekszik, társadalmi-gazdasági pozícióját részben az ebből fakadó peremhelyzet befolyásolja. A város tipikus mezővárosi története során mindvégig jellemzően mezőgazdasági településként funkcionált, amely a településképet és a településkaraktert is meghatározza, valamint településszerkezetileg jellegzetesen "alföldi kertes település". A város gazdasági vonzáskörzete számos településre kiterjed, emellett turisztikai vonzereje a térség egyik meghatározó eleme. Füzesgyarmat közlekedés-földrajzi szempontból hátrányos helyzetben van, a forgalmasabb utak elkerülik, a megközelítő utak minősége erősen leromlott állapotú.

A nehézkes megközelíthetőség miatt központi szerepkörét a térségben igen nehezen érvényesíti, az így rendelkezésre álló lehetőségeit nem képes teljesen kihasználni. A városban adottak a mezőgazdaság feltételei, így elsősorban az állattenyésztés dominál. Az ipari termelés feltételei megfelelőnek mondhatók, a városban kialakításra került iparterületen számos nagyobb foglalkoztató is jelen van. A településen működő vállalkozások jelentős része mikro-vállalkozás, legnagyobb arányban a kereskedelem, javítás ágazatban működnek.

A város adottságai turisztikai szempontból kifejezetten kedvezőek, hiszen páratlan természeti értéke a gyógyvíz, amelyet a környék természeti értékei, sport és lovas hagyományai egészítenek ki. A népesség szerkezetét tekintve Füzesgyarmat legfőbb sajátossága a korstruktúrájának kedvezőtlen képe (1. táblázat). Az időskorúak aránya ugyan jobb, mint a megyei érték és az országost is csak alig haladja meg, ugyanakkor a fiatalok aránya nagymértékben elmarad a megyei és országos adatoktól. Ennek következtében 2001 és 2011 között az öregedési index drasztikus romlását lehet megfigyelni. A településről elvándorló népesség zömében a fiatal és középső korosztályok köréből kerül ki, ami a népességen belüli részarányuk csökkenése mellett Füzesgyarmat demográfiai megújuló képességének az esélyét is jelentősen veszélyezteti [1].

1. táblázat A népesség korszerkezete 2001-ben és 2011-ben Füzesgyarmaton, Békés megyében és Magyarországon (%)

		2001	2011
	0-14	19,91	15,03
	15-39	31,83	30,57
Füzesgyarmat	40-59	27,54	30,61
	60-	20,72	23,79
	<i>öregedési index</i>	<i>1,04</i>	<i>1,58</i>
	0-14	23,22	20,10
	15-39	26,13	25,09
Békés megye	40-59	28,24	28,83
	60-	22,40	25,98
	<i>öregedési index</i>	<i>0,96</i>	<i>1,29</i>
	0-14	23,18	20,54
	15-39	28,49	28,28
Magyarország	40-59	27,92	27,72
	60-	20,41	23,46
	<i>öregedési index</i>	<i>0,88</i>	<i>1,14</i>

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján saját szerkesztés

3.2. A természeti szféra

A természeti szféra tekintetében a vizsgálatom fő tárgya elsősorban olyan kérdéskörre terjed ki, hogy esetleg a különböző természeti viszonyok befolyásolják-e a sportlétesítmények elhelyezkedését.

A vizsgálati terület termelési hagyományai jórészt a mezőgazdasághoz kötődnek. A szántóföldi növénytermesztésnek, valamint az állattartásnak a településen és környezetében nagy múltja van. A lakosság jelentős hányada ma is e tevékenységre alapozza jövőjét, kulcsfontosságúak tehát a természeti adottságok, az éghajlati, domborzati, hidrológiai és talajviszonyok. Füzesgyarmat az Alföldön (nagytáj), a Berettyó-Körösvidék (középtáj), Berettyóvidék (kistájcsoporthoz), Dévaványai-sík és Nagy-Sárrét (kistájcsoporthoz), illetve Körösvidék (kistájcsoporthoz) Kis-Sárrét és Körösmenti-sík (kistájcsoporthoz) természetföldrajzi tájegységek területén helyezkedik el úgy, hogy legnagyobb része a Dévaványai-síkon, és a Kis-Sárréten található. A Dévaványai-sík kistáj 82 és 84 m közötti tengerszint feletti magasságú síkság, mely a Hortobágy-Berettyó és a Körösök között helyezkedik el. Kisebb mocsarai legfőképp a Berettyó és részben a Tisza lefolyást kereső árvizeiből táplálkoztak. A területen jelentkező árvizek rendszerint a hóolvadással, a Berettyón a kora nyári esővel állnak összefüggésben. A

területet belvízelvezető, illetve lecsapoló csatornák hálózák be, melyek közül a legjelentősebb az Ó-Berettyó és a Szeghalmi övcsatorna. A terület fő vízgyűjtője a Berettyó folyó. A magassági viszonyoktól függően a felszint ártéri, mocsári agyag, lösziszap, valamint elszikesedett lösz fedi. A terület éghajlati adottságaira mérsékelt meleg, száraz éghajlat jellemző. Az évi napfénytartam 2000 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,3 - 10,4 ° C értékkel jellemezhető. Emellett az 540 - 570 mm között alakuló éves csapadék inkább a kevésbé vízigényes növények termesztését teszi lehetővé a területen.

A város területén és környezetében számos országos jelentőséggel bíró természetvédelmi érték található meg. A Körös-Maros Nemzeti Park egy kis része a város közigazgatási területének nyugati határán húzódik. Az itt elhelyezkedő szikes sztyepp terület kiemelt jelentőségű, különleges természet-megőrzési terület. Táj történeti, tájképi és kulturális szempontból rendkívül értékes emlékek a kunhalmok, melyekből Füzesgyarmat közigazgatási területén 41 db található [1].

3.3. A társadalmi szféra

A társadalmi oldal elemzése során Füzesgyarmat város önkormányzata, valamint a helyi társadalom került a vizsgálatom középpontjába. Kutatásom adatait Füzesgyarmat város Integrált Városfejlesztési Stratégiájából (10/2013. (II. 14.) számú határozat), a település Sportkoncepciójából (76/2009.(IV. 22)Kt. számú határozat), valamint a 2012. (20/2012. (VI. 21.) önkormányzati rendelet) és 2013. évi (20/2012. (VI. 21.) önkormányzati rendelet) eredményességi támogatásról szóló önkormányzati rendeletéből szereztem be.

A rendszerváltást követően megszületett önkormányzatokra vonatkozó jogszabályok a helyi önkormányzatok feladatai között említették a helyi sportélet támogatását és fejlesztését. Emellett a sporttal kapcsolatos különböző jogszabályok (lásd korábban) is jelentős feladatokat szabnak ki a települési és megyei önkormányzatokra. A települési önkormányzat meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót, valamint felügyeli annak megvalósítását, továbbá fenntartja és működteti a tulajdonában lévő sportlétesítményeket, és megteremti az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásának feltételeit (Kozma et al., 2012).

A füzesgyarmati önkormányzat számára az önkormányzati törvényben és a sporttörvényben előírt feladatok gyakorlását a Polgármesteri Hivatalon belül a sportügyekért felelős és a jegyző által megbízott köztisztviselő gyakorolja, a hivatal Igazgatási Osztályához

tartozóan. Az önkormányzati munka megszervezésében rendkívül fontos szerepet játszanak a helyi képviselő-testület bizottságai (Belányi et al. 2010), és az egyes ágazatok önkormányzatokon belüli jelentőségét bizonyos mértékben tükrözi, hogy külön bizottság foglalkozik vele, vagy az adott bizottság hatásköre több tématerületre is kiterjed-e (Kozma et al., 2012b). Kutatásaim során a 2002. évtől kezdődően megvizsgáltam, hogy az aktuális kormányzati ciklus során milyen elnevezés illette a sporttal foglalkozó bizottságokat a településen.

- 2002-2006 ciklus Oktatási - Kulturális és Sportbizottság
- 2006-2010 ciklus Oktatási - Kulturális és Sportbizottság
- 2010-2014 ciklus Oktatási, Kulturális, Turisztikai és Sportbizottság
- 2014-2019 ciklus Szociális és Humánügyek Bizottsága

A sportnak az önkormányzaton belüli fontos szerepét bizonyíthatja, hogy Füzesgyarmat esetében az évek során a sporttal a nevében is foglalkozó bizottság felügyelte és irányította a város sporthoz kapcsolódó tevékenységeit (ez azért is fontos, mivel ez a tény csak a Füzesgyarmat nagyságú települések kb. felére volt jellemző – Kozma et al., 2012b), igaz egyéb ágazatokkal összevonva jelent meg a bizottsági struktúrában. A 2014-2019 ciklustól kezdődően azonban már nem jelenik meg a sport az azzal foglalkozó bizottság elnevezésében, ami a bizottsági struktúra felépítésének egyszerűsítése és korszerűsítése érdekében következett be.

Az önkormányzat sporttal kapcsolatos jogszabályi tevékenysége több területet foglal magában. Egyrészt a város önkormányzatának (8/2009. (IV. 22.) Kt. számú) sportról szóló rendelete és 2009-ben kidolgozott, középtávú Sportkonceptiója határozza meg a sport területén a fejlesztés irányelveit, másrészt a dokumentumok lefektetik az önkormányzat sporttámogatásnak mértékét és rendszerét is. Az elfogadott Sportfejlesztési koncepció 2009-től 2016-ig, nyolc évre rögzíti az önkormányzat legfontosabb tennivalóit, valamint tájékoztatást ad a sportágazat szereplőinek és az önkormányzat szerepvállalásának irányáról és mértékéről.

A dokumentumokból kiderül, hogy az önkormányzat jelentős támogatója a helyi sportszervezeteknek. A támogatás mértékénél figyelembe veszi a más, nem helyi önkormányzati finanszírozási rendszereket (állami támogatások, országos szakszövetségek támogatásai, megyei önkormányzati támogatások, pályázati lehetőségek, stb.), ezen kívül azt, hogy az egyes sportszervezetek közül melyeknek van lehetőségük üzleti alapon is forrásokhoz jutni (szponzorálás, gazdasági tevékenység). Az éves támogatás a civil szervezetek és egyesületek finanszírozásáról szóló, a Képviselő-testület által elfogadott szabályzatban

megfogalmazott feltételek és rendelkezések alapján kerül odaítélésre, mely támogatás összegéről az Oktatási-, Kulturális- és Sportbizottság (illetve a későbbiekben a jogutódja, a Szociális és Humánügyek Bizottsága) dönt. Az önkormányzat többfajta támogatást nyújt a sportegyesületek valamint oktatási intézmények számára:

Pénzügyi támogatás:

- működési támogatás (utánpótlás-nevelés, versenysport, diáksport, szabadidősport),
- rendezvénytámogatás (jelentős városi, térségi vagy országos verseny)

Közvetett támogatás:

- lehetőségei szerint létesítmény fenntartás, létesítmény felújítás és fejlesztés,
- az önkormányzat tulajdonában és fenntartásában lévő sportlétesítmények sportcélokra történő térítésmentes vagy kedvezményes biztosítása.

A koncepció foglalkozik az óvodai testnevelés, gyógytestnevelés, diáksport, a versenysport és utánpótlás-nevelés valamint szabadidősport támogatásának elveivel. Ezen kívül az előbbiekben említett területek tekintetében sor kerül mindegyik terület helyzetelemzésére, valamint a lehetséges fejlesztés irányainak és módjainak bemutatására.

Az önkormányzati sporttámogatás mértékéről és felosztásáról szóló fejezetből kiderül, az önkormányzat arra törekszik, hogy a sportlétesítmények fenntartási, felújítási és fejlesztési keretén felül a mindenkori költségvetésben működési támogatást is biztosítson. A sporttámogatásra fordítható összeget a Képviselő-testület évenként, a költségvetési rendeletében határozza meg úgy, hogy az – lehetőség szerint – érje el az éves költségvetési főösszeg 1%-át. A város önkormányzata az éves költségvetésben jóváhagyott sporttámogatási keret felhasználásáról és felosztásáról egyfelől címzetten, másfelől a „civil szervezetek támogatása alap” terhére külön pályázati eljárás keretében hoz döntést. A pályázat kiírása, illetve elbírálása során kiemelten fontos szerepe van a következő adatok figyelembevételének:

- egyéb támogatottság
- taglétszám
- aktív versenyzői létszáma
- szakosztályainak száma, edzők száma és képzettsége
- gazdálkodásával kapcsolatos információk
- sportági eredményességgel kapcsolatos információ

A pályázatok elbírálásáról az önkormányzat Oktatási-, Kulturális- és Sportbizottsága (illetve a későbbiekben a jogutódja, a Szociális és Humánügyek Bizottsága) dönt. A pályázat

és az annak keretében kért adatszolgáltatás határidőben történő benyújtásának elmulasztása a sporttámogatási rendszerből való kizárást vonhatja maga után.

Füzesgyarmat társadalmi önszerveződése régmúlta tekintenek vissza, és emellett az is elmondható, hogy a civil szféra tevékenysége igen aktívnak tekinthető a településen. A városban működő sporttevékenységet végző civil szervezetek a következők: Anonymus Motoros Egyesület, Boss-body Club Egyesület, Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány, Füzesgyarmati Sport Klub Egyesület, Hegyesi Kick-box Sport Egyesület, Mazsorett csoport, Lovas Barátok Egyesülete, Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület, Szilaj Lovas Egyesület, Hermann Ottó Horgászegyesület, Sárrét Devils Airsoft Egyesület, Füzesgyarmati Testépítők Egyesület, Sárréti Koronglövő Egyesület [1].

A következőkben a felsorolt sporttevékenységet végző civil szervezetek rövid bemutatására kerül sor.

Az Anonymus Motoros Egyesület 2004-ben alakult 18 fővel Füzesgyarmaton. Tagjaihoz a környező településekről is szívesen csatlakoztak, Biharnagybajomból, Szeghalomból, Balmazújvárosból, Hajdúszoboszlóról egyaránt. Az Egyesület célja, hogy szervezett módon üzze és népszerűsítse a motoros életmódot, és megváltoztassa a motorosokról kialakult negatív képet. Ennek szellemében rendszeres túrákat szerveznek, melyen nem csak az Egyesület tagjai vehetnek részt, így ismertetve meg a szélesebb közönséggel is a motoros életformát, valamint tevékenységükhöz köthető a minden év tavaszán megrendezésre kerülő Anonymus Motoros Találkozó [2].

A Boss-body Club Egyesület Füzesgyarmat sportéleti tevékenységében vállal szerepet a testépítés és az egészséges életmód népszerűsítésével, valamint fiataloknak nyújt hasznos időtöltési lehetőséget. Emellett hazai és külföldi versenyekre készít fel indulókat, illetve segíti a nevezés és az utazás megszervezését is, melyet a Polgármesteri Hivatal, a szponzorok, valamint a tagok önkéntes munkájával valósítanak meg [3][4].

A Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány célja a város lovas életének megszervezése és fellendítése, valamint a természethez való kötődés elősegítése a lovassporton keresztül, illetve gyermek és ifjúsági csoportok egészséges életre való nevelése. Feladatai közé tartozik a Füzesgyarmaton létesített lovas pálya működtetése és fejlesztése, valamint helyi, megyei és országos lovas rendezvények megszervezése. Az alapítvány a Füzesgyarmati Lovastorna Csapat érdekeit, fejlődését, versenyeztetését, utaztatását és működési gondjainak megoldását is segíti [5].

A Füzesgyarmati Sport Klub feladatai között szerepel a rendszeres sportolás elősegítése a településen, a testedzés és versenyzés biztosítása, és az ehhez kapcsolódó

igények felkeltése. Az Egyesületről a későbbiekben bővebben is szót ejtek. Ezen kívül a Klub célja tagjainak nevelése, a társadalmi öntevékenység és a közösségi élet fellendülésének támogatása [2].

A városban 1982-ben megalapított Hegyesi Kick-box Sport Egyesület tagjai országos és megyei szinten is jelentős elismeréseket vívtak már ki maguknak, versenyzőik számos országos és nemzetközi versenyen is dobogós helyeken végeztek. Legfőbb célkitűzéseik közé tartozik a nehezen kivívott elismerés megőrzése, a Klub hírnevének öregbítése, valamint a Kick-box, mint sport népszerűsítése a lakosság körében [2].

A Mazsorett csoport számos hazai és nemzetközi mazsorett és twirling versenyen, fesztiválon, rendezvényen szerepel nagy sikerrel. Számos alkalommal nyertek országos versenyt egyéniben, párosban, csoportban, valamint több kiemelt arany oklevéllel és különdíjjal is rendelkeznek.

A Lovas Barátok Egyesületét 2001-ben alapították. Alakulásuk óta kiemelt fontosságot tulajdonítanak a környék lovas hagyományainak, azok felelevenítésének, valamint ápolásának egyaránt. Rendezvényeik jelentős részét képezik a megyei kulturális és sport programoknak, emellett megrendezésre kerülő táboraik alkalmával a felnövő generáció lovas hagyományokkal való megismertetését tűzték ki célul [6].

A város legátfogóbb sportolási lehetőségeit a Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület nyújtja. Célja az egészséges életmód népszerűsítése rendezvényekkel, táborokkal, sportoktatással. Olyan szakosztályokkal rendelkezik, mint a lány labdarúgás, fiú labdarúgás, asztalitenisz, lány kézilabda és a twirling. Az Egyesület bonyolítja le a füzesgyarmati Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola gyermeksporthoz kapcsolódó teendőit és szabadidős tevékenységeit is, tagjai nem csak általános iskolás tanulók lehetnek [2].

A Szilaj Lovas Egyesület fő célkitűzései közé tartozik a lovassport népszerűsítése, a lovas kultúra és lovas hagyományok ápolása. Emellett a gyerekek megismerkedhetnek a lovas élet szépségeivel, felfedezhetik a tanyasi élet rejtelmeit, illetve részt vehetnek az állatok gondozásának folyamataiban is [7].

A Hermann Ottó Horgászegyesület üzemelteti a Téglagyári Horgásztavakat, mely remek lehetőséget biztosít a horgász sport kedvelőinek. A tavak rendszeresen telepítettek, gondozottak, valamint jegy váltása ellenében igénybe is vehetőek [8].

A Sárrét Devils Airsoft Egyesület az airsoft sport hazai propagálására, egy izgalmas, összekovácsoló sportolási lehetőség kipróbálására specializálódott [2].

A Füzesgyarmati Testépítők Egyesületének célja az egészséges életmód és a rendszeres testedzés fontosságára való felhívás, a sportolás iránti igény felkeltése. Feladatai mindezek népszerűsítése, valamint szervezett keretek között történő biztosítása [3].

A Sárreai Koronglövő Egyesület jogerőre emelkedésének időpontja még igen frissnek mondható, a dátuma 2014 májusára tehető. Az egyesület célként tűzte ki, hogy létrehozza a helyi koronglövő sportági tevékenység elismerésének a feltételeit a sportág iránt érdeklődők számára [9].

3.4. Az infrastrukturális szféra

Az infrastrukturális szféra elemzése során alapvetően két nagyobb területre koncentráltam. Egyrészt vizsgáltam azon infrastrukturális adatosságok helyzetét, amelyek befolyásolják a sport fejlődését, másrészt elemeztem a településen található sporttal kapcsolatos létesítmények elhelyezkedését és az arra ható tényezőket.

Bevezetésként elmondható, hogy a megközelíthetőségnek, az infrastruktúra fejlettségének jelentős szerepe van a település kapcsolataiban, illetve más területekhez való integrálódásában. A közúti közlekedés szempontjából a település megközelítését, a szomszédos területekre való eljutást és az országos főúthálózattal való kapcsolatot a 4206 (Karcag - Füzesgyarmat), a 4212 (Püspökladány - Szeghalom), 4225 jelű (Füzesgyarmat - Darvas) országos közutak biztosítják. A városkörnyéki közlekedési kapcsolatokat figyelembe véve a település nem rendelkezik helyi autóbuszos közlekedéssel, a helyközi forgalom Bucsá és Szeghalom irányába történik napi 8 járat sűrűséggel. Füzesgyarmaton nem áll rendelkezésre autóbusz pályaudvar, létesítése nincs tervbe véve. A lakott területen található autóbuzsmegállók túlnyomó többsége öbölben elhelyezett, esőbeállóval rendelkezik.

Vasútvonal is érinti a települést, a Szeghalom – Püspökladány mellékvonal személyforgalmát naponta hét vonatpár bonyolítja le, kb. 100-200 fő/nap szállítási kapacitással. A városnak 2 vasúti megállója van: a Füzesgyarmat vasútállomás és a település strandfürdőjének jelentőségét tanúsító Füzesgyarmat fürdő megállóhely. A kerékpáros közlekedés a városban igen nagy népszerűségnek örvend: több jó minőségű, kiépített kerékpárút van, valamint a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás európai uniós forrásból (DAOP-2007-3.1.2 pályázaton) nyert támogatásának segítségével elkészült kerékpárút biztonságos közlekedést biztosít a kerékpárosok számára Szeghalom és Füzesgyarmat között. Jelentősebb parkolási igény a településen a városközpontban, az ott található iskolánál és

sportcsarnoknál van, valamint a strandfürdőnél és a sportpályánál jelentkezik. A meglévő parkolók számát az önkormányzati parkolási rendelet segítségével a strandfürdő és a sportpálya környezetében az elmúlt időszakban sikerült növelni [1].

3.4.1. Önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények

A városban lévő sportlétesítmények túlnyomó része az önkormányzat tulajdonában áll. A legjelentősebb fedett létesítmény a Városi Sportcsarnok (1. kép), mely üzemeltetője az iskolarendszerben a közelmúltban bekövetkező változások (2013. január 1-jétől a köznevelési rendszer a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a települési önkormányzati működtetés megosztásának elve szerint alakult át) [10] ellenére továbbra is a Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola. A sportcsarnok legfőbb használói a város oktatási és nevelési intézményei, a sportszervezetek, valamint lakossági társulások [1].



1. kép A felújított Városi Sportcsarnok
Forrás: [12]

Az intézmény külön szakfeladaton kezeli, működteti az épületet, melyhez az önkormányzattól kap pénzügyi támogatást. A csarnok 20x40 méteres küzdőtérrel rendelkezik, mely kiválóan alkalmas többek között kézilabda, kispályás labdarúgás, tenisz, kosárlabda, és röplabdamerkőzések vagy edzések, edzőtáborok kivitelezésére [11]. A létesítmény a városi sportegyesületek számára is biztosítja az sportolási lehetőségeket, melynek beosztását évente határozzák meg. A Városi Sportcsarnok Belügyminisztériumi támogatással került felújításra,

a 4/2012. (III. 1.) BM rendelet, „Iskola és Utánpótlás Sport infrastruktúra-fejlesztése, felújítása” című felhívásra beadott pályázat révén. A projekt keretein belül a szociális létesítmények felújítása (tusolók, WC-k burkolása, csempézése, elavult szerelvényeik javítása), az épület padlóinak burkolása, a meglévő acél szerkezetek és a látszó betonfelületek festése, ezen kívül egy meglévő ajtó cseréje tűz gátlóra, és egy új nyílás bontása, szintén tűz gátló ajtó beépítésével történt meg. A helyreállítás legnagyobb része a meglévő küzdőtér felújítása volt, amelynek eredményeként a különböző edzőtáborozó csapatok még igényesebb környezetben végezhetik munkájukat, valamint nagyobb rendezvények lebonyolítására is lehetőség nyílik a településen [13]. A nevelési és oktatási intézmények testnevelés óráinak, valamint iskola utáni sportjellegű foglalkozásainak, edzéseinek lebonyolítása a településen döntő mértékben a Városi Sportcsarnokba koncentrálódik. Így jelentős problémának mondható, hogy több iskola osztálynak egy időpontban kell testnevelés órát tartani a sportcsarnokban, ezért a város további céljaként jelenik meg a nevelési oktatási intézmények tornatermi helyzetének javítása.

A Kastélypark Fürdő részben önálló gazdálkodású önkormányzati létesítmény, mely a termálfürdő mellett strandszezonban lehetőséget nyújt az úszás oktatására és versenyeztetésre is. A létesítmény rendelkezik saját 33 m-es úszómedencével (2. kép) és 25 m-es tanmedencével, így a helyi ifjúság számára az úszásoktatás megfelelő technikai színvonalon biztosítható, emellett a környező települések (Szeghalom, Biharnagybajom) kisiskolásainak úszásoktatása is a füzesgyarmati strandfürdőben kerül megvalósításra.



2. kép A Kastélypark Fürdő úszómedencéje
Forrás: [14]

Ezen kívül úszótáborok lebonyolítására is előszeretettel választják az oktatók a települést, hiszen a megfelelő felszereltség mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni a kiváló minőségű gyógyvíz rekreáció szempontjából való fontosságát is.

A város vízi sportok területén rendelkezésre álló adottságait nagymértékben javítani fogja a „Minden gyermek tanuljon meg úszni” program, amelynek keretében a Kastélypark Fürdő területén belül kormányzati támogatással és önkormányzati önerő biztosítása mellett az elkövetkező években Füzesgyarmaton épül meg a Szeghalmi Járás új tanuszodája (3. kép). A jelenlegi tervek szerint egy 10x6x0,8 m méretű, valamint egy 25x15x1,9 m méretű medence megépítésére kerül sor, bontható fémvázassátortetővel, fix építésű öltözővel és kiszolgáló épülettel kiegészítve, amely mind az úszás alapjainak elsajátításához, mind pedig rövid pályás úszóversenyek lebonyolításához kiválóan alkalmas. Az uszodát elbontható tetőszerkezettel tervezik megvalósítani, így a létesítmény nyáron a település és vonzáskörzete számára strandként is tud üzemelni [15].



3. kép A tanuszoda látványterve

Forrás: [3]

A város legjelentősebb sportlétesítményének, a Lázár Gyula Városi Sporttelepnek az üzemeltetője a Füzesgyarmati Sport Klub, mely egyben legfőbb használója is. Ezen kívül diáksport és városi rendezvények céljára, valamint lakossági szerveződések keretében veszik igénybe a létesítményt. A Füzesgyarmati Sport Klub minden évben meghatározott pénzüsszeget kap az önkormányzattól létesítmény fenntartás céljára (lásd később), amelyet az önkormányzat minden évben felül is vizsgál. A Lázár Gyula Városi Sporttelep (futópályával

és a nagy zöld fűfelülettel) egész évben biztosítja a futás és szabadidős mozgás elérhetőségét, hiszen a lakosság széles rétegeinek ez az egészség megőrzéséhez legáltalánosabban hozzájáruló mozgásformája. A sportlétesítmény értékét tovább növelik a TAO támogatással végrehajtott fejlesztések, mint a játékos- és bírói öltözők épületének felújítása (4. kép), vizes blokk modernizálása, valamint mellékhelyiségek kialakítása. Emellett megépült a szabvány méretű műfüves labdarúgó pálya (a teljes beruházási összeg 114 millió volt, amelyből a helyi sportklub 78 millió Ft-t nyert TAO-pályázata révén - [16]), amely a téli időszakban is lehetőséget nyújt a lehetőségek kihasználására, valamint a pályák megvilágítása lehetővé teszi az esti mérkőzések megtartását is.



4. kép A Lázár Gyula Városi Sporttelepen felújításra került kiszolgáló létesítmény
Forrás: Saját kép

Emellett elsősorban a műfüves labdarúgó pályára (5. kép) előszeretettel igényt tartanak a különböző sportágak edzőtáborozó csapatai is, sőt az sem ritka, hogy a környék leromlott állapotú füves labdarúgó pályával rendelkező csapatai is itt játsszák le mérkőzéseiket, például az őszi szezonban felázott, használhatatlan pályáik helyett.



5. kép Az elkészült műfüves labdarúgó pálya

Forrás: Saját kép

A Hermann Ottó Horgász Egyesület üzemelteti az önkormányzat tulajdonában lévő Téglagyári bányatavakat, és a terület az egyesület használatában is áll. Az egyesület térítési díjat nem fizet, de vállalja a terület állagmegóvásának költségeit. Az üzemeltetésen túl mindenképpen törekedni kell arra, hogy a horgásztavakat működtető egyesület, a tagság horgászati lehetőségein túl kialakítsa a sporthorgászat lehetőségeit a településen, ezzel bekapcsolódva a város turisztikai életébe, valamint növelve az idegenforgalmi látogatottságot.

3.4.2. Nem önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények

A településen a lovas hagyományokat képviselve ma három egyesület (Lovas Barátok Egyesülete, Szilaj Lovas Egyesület, Füzesgyarmati Gyermeeklovas Alapítvány) is tevékenykedik, akik a lovassportok szerelmeseinek kínálnak megannyi kalandos programot, a sétakocsikázástól egészen a lovaglásig. Ezek közül a Lovas Barátok Egyesületének, valamint a Füzesgyarmati Gyermeeklovas Alapítvány nevéhez köthető jelentősebb sportlétesítmény.

A közelmúltban a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) támogatásával megvalósult [17], a Lovas Barátok Egyesülete által megálmodott Lovas Centrum (6. kép) létrehozása jól tükrözi a fejlődést, a sportolási lehetőségek bővülését a településen. A megépült Centrum épülete lehetővé teszi a folyamatos nyári táboroztatást, mely szakképzett oktatók segítségével történik: több korcsoportban is indulnak a nyáron táborok egészen pár éves kortól az iskolás korosztályig. A létesítménynek a Gergely-tanya lovas farmja szolgál helyszínéül, mely a Centrum megépülésével még optimálisabb infrastruktúrával rendelkezik a különböző rendezvények, táborok lebonyolítása szempontjából. Az elmúlt nyári szünetek

alkalmával lehetőségem nyílt részt venni ilyen lovas tábor lebonyolításában, melyen nem csak helybéli, hanem környékbéli gyermekek is részt vettek.



6. kép Lovas Centrum a Gergely-tanyán
Forrás: Saját kép

A város lovas pályáit számba véve a lovassport városi fellelegvárának tekinthető a Németi István tulajdonában és fenntartásában lévő darvasi út melletti lovas és fogathajtó versenypálya. A terület színhelyéül szolgál az évente megrendezésre kerülő Füzesgyarmati Lovas Napok és a Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány rendezvényeinek is, emellett a helyi Lovastorna csapat igényeinek kielégítését is biztosítja.

A koronglövő pálya a Füzesgyarmati Vadásztársaság tulajdonában és fenntartásában működik, és ezt a társaságnak a területen megrendezésre kerülő rendezvényei alkalmával, valamint vendégvadászok érkezésekor előszeretettel használják.

A Thermal Hotel Gara létesítményéhez tartozik két tenispálya, melyeket nemcsak a szálló vendégei vehetnek igénybe, hanem bérleti jegy váltása ellenében bárki. A tenispályák meglétét rendkívül hasznosnak tartom, mivel szélesítik a sportolási lehetőségek spektrumát, célszerű lenne azonban alapfelszerelés beszerzése, a megfelelő sporteszközzel nem rendelkezők számára így biztosítva kölcsönzési lehetőséget. Emellett a pályák állapota is erősen leromlott, melynek felújítása mindenképpen az aktív kikapcsolódás előnyére válhatna.

3.4.3. A sporttal kapcsolatos adottságok kihasználását segítő létesítmények

A sportlétesítmények turisztikai célú kihasználását nagymértékben befolyásolják a települések szálláshely-lehetőségei. Ebből a szempontból Füzesgyarmat esetében évek óta rendkívüli tényező a Thermal Hotel Gara*** szálloda helyzete. A szállodát 2012 januárjában zárták be a tulajdonos CIB Bank bérleti díj követelésének teljesíthetetlensége miatt. Az azóta eltelt idő alatt a város idegenforgalma és az abból származó bevételek drasztikusan csökkentek (2. táblázat). A hotel üzemelése során számos belföldi, valamint külföldi edzőtáborozó csapatnak nyújtott szállást, ezen kívül bezárásával munkahelyek szűntek meg, beszállítók és vállalkozók kerültek nehéz helyzetbe. Egészen a 2012-es évig, a Thermal Hotel Gara*** bezárásáig, Füzesgyarmaton a turizmusban dolgozók száma folyamatos emelkedést mutatott, azonban a szálloda bezárását követően drasztikus csökkenés következett be e tekintetben (3. táblázat) [18].

2. táblázat A Füzesgyarmat idegenforgalmának alakulása 2008 és 2014 (I.-IX. hónap) között

Évszám	Vendégek száma (fő)	Vendégéjszakák száma (db)
2008	11.050	27.221
2009	10.651	26.659
2010	11.185	27.200
2011	12.301	29.781
2012	3.407	11.872
2013	3.061	8.951
2014 (I.-IX. hónap)	8.532	23.006

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján saját szerkesztés

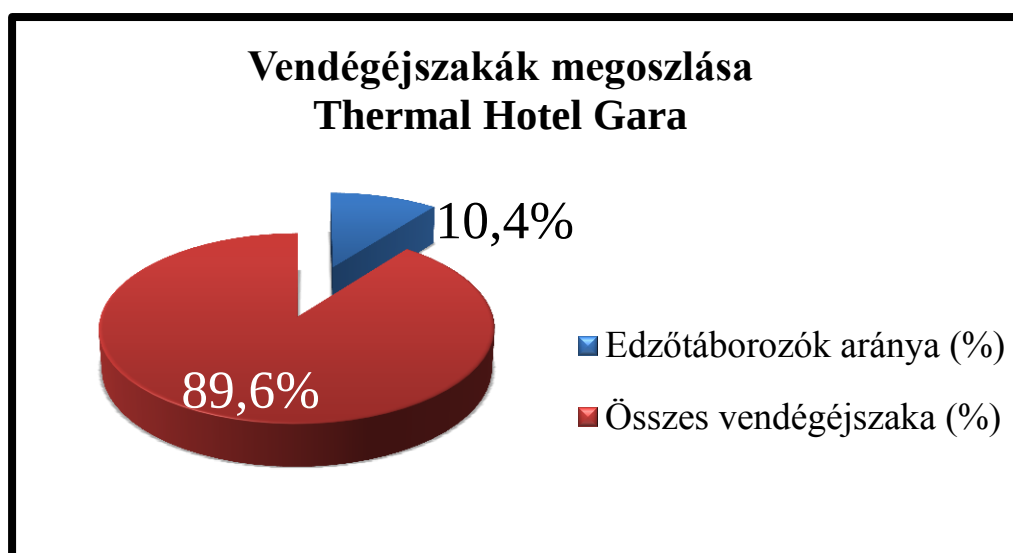
3. táblázat A turizmusban dolgozók számának változása Füzesgyarmaton

Évszám	A turizmusban dolgozók száma (fő)
2009	63
2010	70
2011	72
2012	37

Forrás: [18]

A szálloda újbóli megnyitására csaknem két év után 2013 decemberében került sor. A szálláshelyet a Füzesgyógy Vidékfejlesztési Centrum vette bérbe, a társaság tulajdonosa ötven százalékban Füzesgyarmat önkormányzata és ötven százalékban a Füzesinvest társaság, amelyet szállodai magán befektetők jegyeznek [19]. A szálloda fő célcsoportjai a korábbi időszakban főleg a gyógy- és wellness turizmus iránt érdeklődők voltak, a szállodával együtt bezárásra került Gyógyászati Centrum azonban a hotellal nem került újra megnyitásra, így ebben még nem sikerült előre lépnie a vezetőségnek. Az újbóli megnyitás óta rendkívül kemény munka folyik a szállodában, folyamatos ötletek, akciók, kedvezmények csábítják a régi és új vendégeket a szállodába (az eredményeket a 2. táblázatban feltüntetett 2014. évi adatok is jól mutatják). A szálloda jelentős munkahelyteremtő pont a város életében mind a helyi lakosság, mind a környékbéli szakképzett munkaerő tekintetében. A nyár folyamán rendszeresen érkeztek nagy számban edzőtáborozó csapatok (3. ábra), többek között budapesti amerikai football csapat, román labdarúgó csapat, budapesti labdarúgó akadémia csapatai, valamint még egy többnapos országos labdarúgó bírói továbbképzésre is sor került.

A szálloda környezetében található kereskedelmi egységek forgalmában is egyértelmű pozitív hatást fejt ki a szálloda újbóli megnyitása. Ezt bizonyítva remek például szolgál egyik saját tapasztalatomból merítve, hogy a szálloda szomszédságában található kisboltban az edzőtáborozó csapatok napi többszöri edzéseik miatt alkalmanként a bolt jelentős ásványvízkészletét felvásárolták.

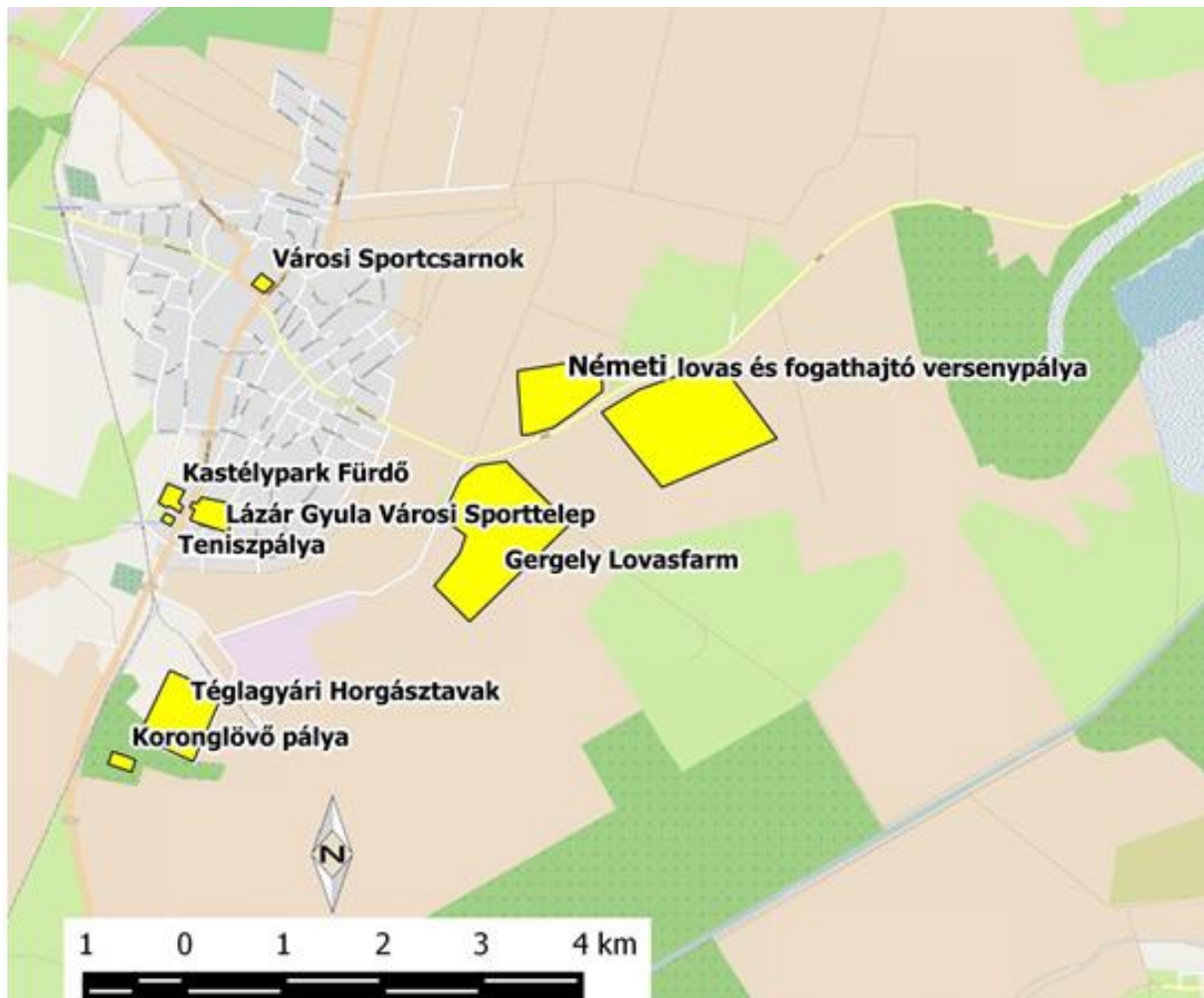


3. ábra: A vendégéjszakák megoszlása 2014. év július-augusztus hó Thermal Hotel Gara
Forrás: A szálloda adatai alapján saját szerkesztés

A 3. ábra eredményei szemléltetik, hogy a vizsgált időszakban a szálloda vendégéjszakáinak megoszlásában jelentős részt képvisel az edzőtáborozók által eltöltött vendégéjszakák aránya az összes vendégéjszakák arányán belül. 2014. július és augusztus hónapjában az összes vendégéjszaka 10,4%-át az edzőtáborozók által eltöltött vendégéjszakák tették ki. Ez figyelemreméltó eredménynek tekinthető, hiszen a szálloda újbóli megnyitása óta ez volt az első főszezon, és máris jelentősnek mondható az edzőtáborozók által eltöltött vendégéjszakák aránya.

3.4.4. A sportlétesítmények városon belüli fekvése

A településen elhelyezkedő sportlétesítmények fekvését tekintve (4. ábra) jól kirajzolódik azok viszonylagos szétszórtsága. Egyedül a strandövezet közelében a Kastélypark Fürdő medencéinek, a Lázár Gyula Városi Sporttelepnek és a szálloda tenispályáinak elhelyezkedésében figyelhető meg bizonyos tömörülés (ezt erősíti majd az előzőekben már említett, készülő új tanuszoda is), mely az idegenforgalom számára rendkívül hasznosnak tekinthető. A Városi Sportcsarnok kivételével a létesítmények mind a város peremén, vagy a település külterületén helyezkednek el. Ezen tényezők a helyi lakosság oldaláról felvetik a településen belüli megközelíthetőség nehézségét, azonban a környező településekről érkezők szempontjából mind könnyen elérhetőnek tekinthetők. Az 1996-ban átadott Városi Sportcsarnok városközpontban való elhelyezkedése a korábban épült oktatási intézmények helyzetével magyarázható (a Kossuth Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola közvetlen szomszédságában helyezkedik el), hiszen legfőbb funkciója ezen intézmények sportcélú szükségleteinek kielégítése. A létesítmény városközponti fekvése abból a szempontból is pozitívnak tekinthető, hogy különböző sportrendezvények megtekintése céljából a település minden pontjáról könnyen és gyorsan el lehet oda jutni.



4. ábra: Füzesgyarmat sportlétesítményeinek térbeli elhelyezkedése
Forrás: Saját szerkesztés

Az infrastrukturális szféra vizsgálata során Füzesgyarmat széles körű sportolási lehetőségeire, valamint sportlétesítményi helyzetére kívántam rávilágítani. A város remek adottságainak hangsúlyozása szempontjából véleményem szerint, nem csak a település helyzetét érdemes felmérni, a Szeghalmi járás településeinek ilyen szempontú áttekintése is hasznos lehet. Elmondható, hogy a Szeghalmi járás települései közül egyik település sem rendelkezik olyan koncentrált sportlétesítmény helyzettel, valamint azt övező kiszolgáló, szolgáltató létesítményekkel, mint Füzesgyarmat. A járás települései közül ugyan egy-egy területen tapasztalható jelentős kiemelkedés a sportlétesítmény helyzetet tekintve, de olyan átfogó kínálat egyik településen sem alakult ki az eddigiekben, mint vizsgálati területemen, ahol a strandfürdő, szabvány méretű műfüves labdarúgó pálya, lovas pályák, sportcsarnok mind megtalálhatóak a városban.

3.5. A gazdasági szféra

Az 1990-es évek végétől a nemzetközi tendenciákat követve, hazánkban is megfigyelhető a helyi önkormányzatok sport irányába tanúsított növekvő érdeklődése (Gémesi 2008, Hajdú 2000). Ennek háttérében több egymással összefüggésben lévő tényező áll. Elsősorban a központi erőforrások csökkenése, valamint a rendszerváltást követő gazdasági visszaesés okozta vállalati támogatás-csökkenés miatt (Bakonyi 2007) a helyi önkormányzatok mindinkább rákényszerültek arra, hogy saját pénzeszközeikkel is finanszírozzák a sport fennmaradását és fejlődését. Ezen kívül a helyi lakosság sportolási, kikapcsolódási igényeinek a növekedése is indokoltta tette a helyi önkormányzatok tevékenyebb részvételét. Mindemellett a rendszerváltást követő, főleg az 1990-es évek végétől jelentkező városok közötti versenynek köszönhetően elmondható, hogy a településmarketing tevékenység keretében több település is a sporttal összefüggő ágazatokban látta az előrehaladás egyik lehetőségét (Kozma et al., 2012).

A gazdasági élet szempontjából elsősorban az önkormányzat sportcélú pénzügyi kiadásait vizsgáltam. A társadalmi oldal elemzése során már említésre került a település sport támogatásának rendszere, melyet a város Sportfejlesztési koncepciója alapján a következőkben kívánok részletesebben kifejtetni. A dokumentum a pénzügyi támogatások területén az óvodai testnevelés, gyógytestnevelés és diáksport tekintetében a következőket mondja ki:

- A területek működési kiadásaihoz való hozzájárulás szükségessége.
- Iskolai sportkörök rendezvényeinek lehetőség szerinti támogatása.
- Önkormányzat fenntartásában, működtetésében lévő létesítmények lehetőleg ingyenes használatának biztosítása.

A versenysport, illetve az utánpótlás-nevelés támogatásának tekintetében:

- A versenysport támogatásán belül kiemelt jelentőség biztosítása az utánpótlás-nevelés finanszírozásában.
- A létesítményhasználat kedvezményes, illetve térítésmentes biztosítása.

A szabadidősport támogatásának tekintetében:

- A városi sportrendezvények lebonyolításához az önkormányzat lehetőségeihez mérten támogatást nyújt.
- A rendezvénynek szerepelnie kell az éves városi versenynaptárban.

A település Sportfejlesztési koncepciójában található sporttámogatással összefüggő pénzügyi terheinek célkitűzései a következőket tartalmazzák:

- A sportegyesületek és azok szakosztályai a megítélt önkormányzati sporttámogatásuk egy részét fordítsák utánpótlás-nevelésre.
- A támogatások besorolásáról az önkormányzat Oktatási-, Kulturális- és Sportbizottsága átruházott hatáskörben jogosult dönteni.
- Füzesgyarmat önkormányzatának sporttal kapcsolatos támogatását kizárólag a jogszabályokban meghatározott és azok alapján működő sportegyesületek valamint iskolai sportkörök élvezhetik.
- A sporttámogatásban részesülő szervezetek a támogatás összegének felhasználásáról az önkormányzat felé kötelesek a megállapodásban meghatározott formában és időpontig tételesen elszámolni. Elmulasztás esetén a támogatott kizárja magát a további, önkormányzat által biztosított támogatásokból is.
- Az a sportszervezet, amely nem tesz eleget adatszolgáltatási kötelezettségének, önkormányzati sporttámogatásban nem részesülhet.
- Az újonnan megalakult sportszervezetek a bejegyzésüket követő egy éven belül nem részesülhetnek önkormányzati támogatásban.
- A sportszervezetek az alábbi célokra kaphatnak önkormányzati támogatást:
 - játékvezetői-, versenybírói díjak fedezésére, egyéb versenyrendezéssel összefüggő kiadásokra,
 - sportszerek, sportfelszerelések vásárlására,
 - terembérleti és bérleti díjakra,
 - a sportolók utazási-, szállás-, étkezési költségeire.

A társadalmi oldal szempontjából rendkívül fontos az előzőekben már említett civil szféra sporthoz kapcsolódó tevékenysége, mely jelentős szerepet játszik az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának vizsgálatakor is. A település költségvetési zárszámadási rendeleteit tanulmányozva (4. táblázat) jól kivehetőek a nagyobb jelentőséggel bíró, és ezáltal jelentősebb rendszeres támogatásban részesülő szervezetek, ezek a Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület, a Lovas Barátok Egyesülete, a Füzesgyarmati Sport Klub és a Hegyesi Kick-Box Sport Egyesület, mely szervezetek támogatásával főleg az élsport finanszírozása tekinthető jelentősnek.

4. táblázat: A sporttal foglalkozó társadalmi szervezetek részére nyújtott önkormányzati támogatás mértéke Füzesgyarmaton 2005 és 2013 között

	Sporttal foglalkozó társadalmi szervezetek önkormányzati támogatása (ezer Ft)								
	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év
Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület	700	650	450	500	550	600	996	950	1576
Lovas Barátok Egyesülete	1000	950	650	800	2190	725	550	600	345
Mazsorett csoport	400	350	300	500	500	500	450	400	400
Füzesgyarmati Gyermeklovás Alapítvány	500	450	400	400	450	350	300	200	200
Anonymus Motoros Egyesület	50	50	100	350	500	300	300	300	330
Füzesgyarmati Sport Klub	4000	3800	3800	4000	4940	5250	6000	6175	9812
Hegyesi Kick-Box Sport Egyesület				100	511	400	400	495	495
Szilaj Lovas Egyesület					130	230	200	100	
Boss-Body Club Egyesület				50			50	50	200
Hermann Ottó Horgász Egyesület							50	50	50
Sárrét Devils Airsoft Egyesület								50	60
Füzesgyarmati Testépítők Egyesület								50	50
Lada Cross	100	80	70						
Sport célú támogatás	6750	6330	5770	6700	9771	8356	9296	9420	13518
Összes támogatás	16000	15000	11770	14900	19157	17726	18002	17704	22305

Forrás: Az önkormányzati zárszámadások alapján saját szerkesztés

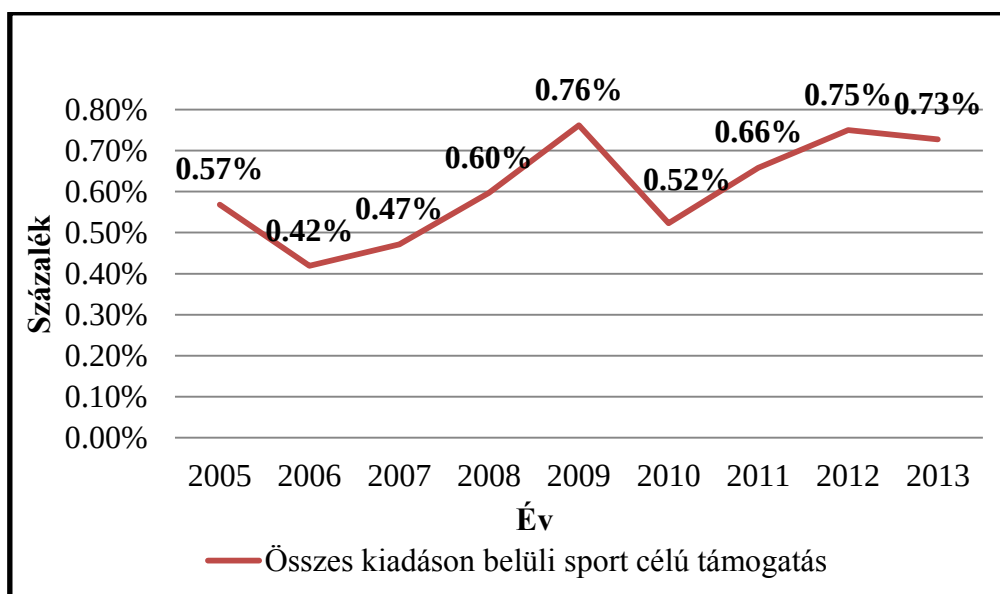
Az önkormányzat sportszervezetek támogatására szánt kiadásait tovább vizsgálva összevetettem azokat a helyi önkormányzat összes költségvetési kiadásaival (5. táblázat), és a vizsgált évekre lebontva szemléltettem, hogy az összes költségvetésen belül milyen arányban jelennek meg a sportszervezetek támogatására szánt kiadások.

5. táblázat A füzesgyarmati önkormányzat összes és sport célú kiadásainak alakulása 2005 és 2013 között (ezer Ft)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Önkorm. összes kiadása	1.187.764	1.510.621	1.224.611	1.122.641	1.282.725	1.598.034	1.412.770	1.255.454	1.859.208
Sport célú kiadás	6.750	6.330	5.770	6.700	9.771	8.356	9.296	9.420	13518

Forrás: Az önkormányzati zárszámadások alapján saját szerkesztés

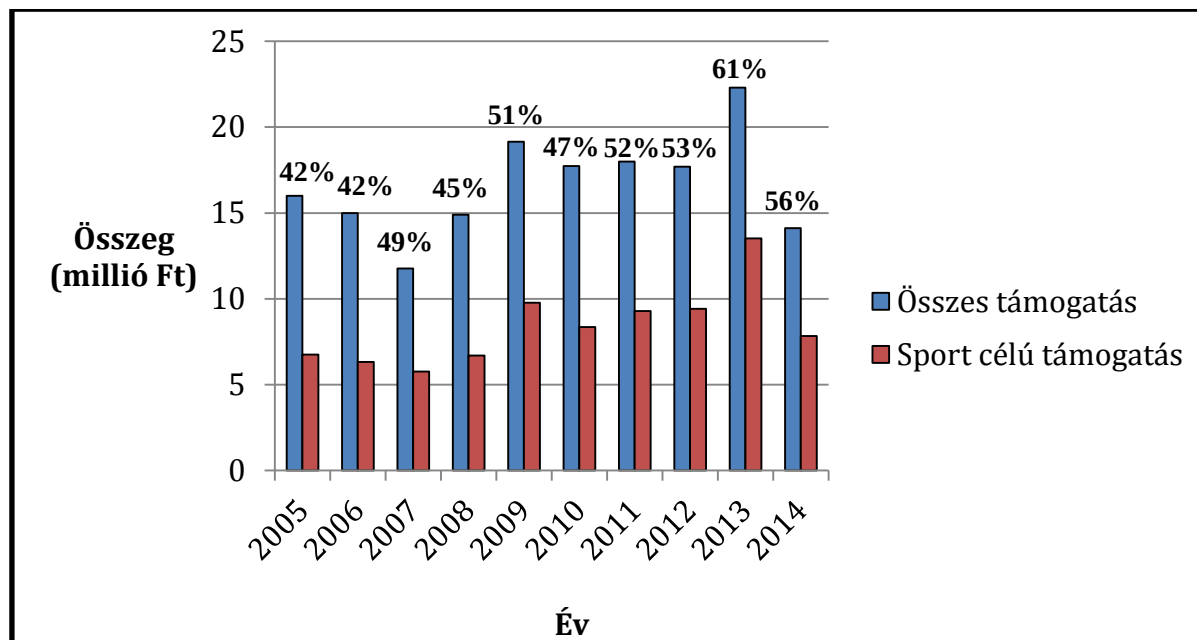
Az 5. táblázatban vizsgált adatokat elemeztem százalékos megoszlás alapján (5. ábra), miszerint az önkormányzat összes költségvetési kiadásain belül milyen arányban jelennek meg a sportszervezetek támogatására történő kiadások.



5.ábra A füzesgyarmati önkormányzat összes kiadásán belül a sport célú kiadások arányának változása 2005 és 2013 között

Forrás: Az önkormányzati zárszámadások alapján saját szerkesztés

A sport és a gazdasági szféra kapcsolatrendszerét tovább elemezve és az adatokat felhasználva vizsgáltam (6. ábra), hogy az önkormányzat társadalmi szervezetek és egyházak támogatására fordított pénzösszegén belül milyen arányban részesülnek a sporttevékenységet végző és támogató társadalmi szervezetek az összes támogatáshoz képest.



6.ábra Az összes társadalmi szervezet és a sporttal foglalkozó társadalmi szervezetek támogatásának változása 2005 és 2013 között Füzesgyarmaton

Forrás: Az önkormányzati zárszámadások alapján saját szerkesztés

Az 6. ábrán is jól megfigyelhető, hogy az egyes években a társadalmi szervezetek összes támogatásán belül milyen arányban részesültek finanszírozásban a sporthoz köthető civil szervezetek, melyek megoszlásának százalékos arányát is szemléltettem a diagramon. A vizsgált évek adatait figyelembe véve az összes társadalmi szervezetekre fordított összeg 50%-át átlagosan a sporttevékenységet támogató és végző szervezetek részére ítélte oda a település önkormányzata.

A következőkben a sporttevékenységet végző egyes civil szervezetek pénzügyi bevételeit vizsgáltam. (6. táblázat) Ezen belül is azt, hogy az adott egyesület bevételeiben, milyen arányban jelenik meg a helyi önkormányzat anyagi támogatása. Öt sporttevékenységet végző társadalmi szervezet éves pénzügyi beszámolója állt a rendelkezésemre a vizsgálat elvégzéséhez, így ezen egyesületek adatait felhasználva szemléltettem bevételeiknek megoszlását [9].

6. táblázat Egyes sporttal foglalkozó füzesgyarmati társadalmi szervezetek bevételeinek megoszlása 2013-ban

Bevétel (ezer Ft) 2013. év					
	Tagdíj	Helyi önkormányzati támogatás	Központi költségvetési támogatás	Egyéb bevétel	Összes bevétel
Hegyesi Kick-Box Sport Egyesület	371	495	83	2	951
Boss Body Club Egyesület	245	200	0	0	445
Füzesgyarmati Sport Klub	150	9812	10669	1838	22469
Lovas Barátok Egyesülete	126	345	30805	607	31883
Sárrét Devils Airsoft Egyesület	60	60	0	0	120

Forrás: Az érintett szervezetek beszámolóí alapján saját szerkesztés

Az 6. táblázat is rendkívül jól szemlélteti, milyen nagy jelentőséggel bírhat egy sportegyesület fenntartása, működtetése szempontjából a helyi önkormányzat anyagi támogatása. Az egyesületek szempontjából vizsgáltam azok különböző bevételi lehetőségeinek megoszlását 2013. évi adatok alapján. A Hegyesi Kick-Box Sport Egyesület esetében például a szervezet összes bevételeinek 52%-át (495 ezer Ft-ot) a helyi önkormányzat pénzügyi hozzájárulása szolgáltatja. Megfigyelhető, hogy a vizsgált szervezetek bevételi forrásai közül a helyi önkormányzati támogatás majd minden esetben az egyik legfontosabb támogatási forma a központi költségvetési támogatások mellett. Így elmondható, hogy a település önkormányzatának anyagi hozzájárulása az egyesületek zavartalan működésének és gazdálkodásának egyik legjelentősebb feltétele.

A település gazdasági életének szempontjából elengedhetetlen a sport és a város gazdasági fejlődésének összefüggéseit is megvizsgálni. Füzesgyarmat tekintetében elsősorban a sportrendezvények, sporthoz kapcsolódó események, valamint mindezzel összefüggésben a sportturizmus hozhat jelentős előrelépést a gazdaság fellendítésében. A városban jelen lévő civil szféra, valamint helyi elit rendkívül fontos szerepet játszik a társadalom sport-tevékenységének a megszervezésében, általuk a városban számos sporthoz kapcsolódó rendezvény kerül megrendezésre éves szinten. Ehhez kapcsolódóan a sport és az önkormányzat viszonyrendszerét a település polgármesterének sporthoz való hozzáállása,

ilyen jellegű irányultsága is nagyban meghatározhatja. Ebben a tekintetben Füzesgyarmat város polgármesteréről, mindenképpen a sport szeretete, valamint annak támogatására való törekvése mondható el, emellett a város különböző sportrendezvényein is előszeretettel megjelenik. A város rendezvényei között szerepelnek olyan nagyobb szabású események is, amelyek vonzó hatással lehetnek a környék lakosságára, valamint akár nemzetközi vonzással is bírnak. Ez utóbbiak elsősorban a város sportéletéhez köthető események, amelyek részben a lovas turizmushoz, részben a városban működő versenysportágakhoz kapcsolhatóak [1].

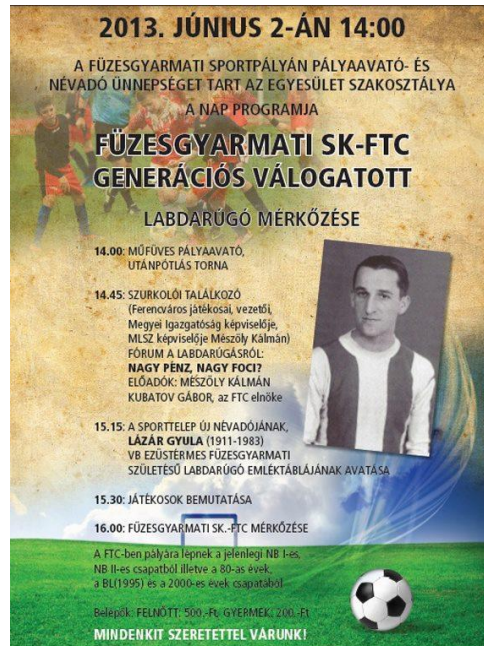
A városban több mint 30 éve működő Hegyesi Kick-box Sport Egyesület amellett, hogy országos és megyei szinten is elismerésreméltó eredményekkel büszkélkedhet, még versenyszervezés terén is megbecsült munkát folytat. Általuk a város már több Másodosztályú Országos Bajnokság, Megyei Diákolimpia, valamint Felnőtt Országos Bajnokság házigazdája is lehetett. A Városi Sportcsarnok rendszeresen helyszínéül szolgál ezen rendezvények lebonyolításának [20].

A településen a lovas hagyományokat képviselve több egyesület is működik, akik a lovassportok szerelmeseinek kínálnak számos izgalmas programot, a sétakocsikázástól, a lovaglason át, emellett több rendezvénnyel is büszkélkedhetnek éves szinten. Ezek között olyan események találhatók meg, mint a különböző lovas felvonulások, Lovas Bál, Lovas Baráti Nap, Lovas Gyermektábor. A közelmúltban megvalósult, Lovas Barátok Egyesülete által megálmodott Lovas Centrum létrehozása jól tükrözi a fejlődést, a sportolási lehetőségek bővülését. A település lovas hagyományaira alapozva idén XXV. alkalommal került megrendezésre a Füzesgyarmati Lovas Napok rendezvénye, mely a lovassport szépségeit kívánja bemutatni az érdeklődők számára a fogathajtástól a díjugratáson át. Szintén a város minden évben megrendezésre kerülő eseményei közé tartozik a Szent István Napi Lovas Vigadalom, mely éjszakai fogathajtással teszi még vonzóbbá a rendezvényt [21].

2014 júliusában immár IV. alkalommal került megrendezésre a Sárréti Családi Baráti Biciklis Találkozó, melyhez a rendezők biciklis és túra tábort is szerveztek. Az esemény jelentős sportturisztikai hatással bír, emellett olyan társrendezvényekhez kapcsolódik, mint a Füzesgyarmati Csőröge Fesztivál valamint a Nemzetközi Füzestuning autó-kiállítás [22].

A város sportturisztikai fejlődésében – az edzőtáborok mellett – igen fontos szerepet töltenek be a férfi labdarúgó szakosztályhoz fűződő események. Jelentős sportrendezvénynek számított a város életében a 2013. június 02-án megrendezésre került sportpálya névadó ünnepség, ahol a Városi Sporttelep a füzesgyarmati születésű, egykori világbajnok ezüstérmes labdarúgó Lázár Gyula nevét vette fel. Az eseményhez kapcsolódva a Ferencváros egyesülete elfogadta a füzesgyarmati labdarúgó szakosztály invitálását (7. kép), így részt vettek a

Ferencváros örökös bajnokáról elnevezett névadó ünnepségen. Így egy különleges felállású Ferencvárost láthattak játszani a helyi csapat ellen a látogatók, és emellett utánpótlás labdarúgó torna, emléktábla avatás is kísérte a rendezvényt. A rendezvény jelentős vonzerővel bírt a térségben, melyre ezer főnél is többen voltak kíváncsiak [23].



7. kép: Labdarúgó mérkőzés plakátja
Forrás: [24]

A 2013-ban megrendezésre kerülő névadó rendezvényhez kapcsolódó emléktornát 2014 júniusában is megismételték (8. kép). A helyi labdarúgó csapat az öregfiúk válogatottal játszott barátságos mérkőzést, emellett a közönség az Magyar Labdarúgó Szövetség képviseletében jelen lévő Dunai Antallal folytathatott kötetlen beszélgetést a labdarúgás múltjáról, jelenéről és jövőjéről [25].

2014. június 14. szombat

Lázár Gyula Emléktorna

Helyszín:
Lázár Gyula Városi Sporttelep

A hagyományokat folytatva ebben az esztendőben is megrendezzük a Lázár Gyula Emléktornát, mely keretén belül felavatjuk, az MVH projekt segítségével megújult öltözőt és a TAO program keretében épült kiszolgáló helyiséget.

 16 óra: Öltöző ünnepélyes átadása, köszöntőt mond:
Dunai Antal MLSZ képviseletében
Dankó Béla országgyűlési képviselő,
MLSZ elnökségi tag
Dr. Kovács József országgyűlési képviselő
Bere Károly polgármester
16:30 óra: Fórum a labdarúgásról Dunai Antallal

18 óra:
Füzesgyarmati SK - Magyar Öregfiúk Válogatott
Gála mérkőzés

A válogatott tagjai:
Kozma István, Váci Zoltán, Wukovics László, Rab Tibor, Nagy Antal, Sallai Sándor,
Kardos József, Mező József, Madar Csaba, Kiprich József, Nyilas Elek,
Mónostamás, Zámbo Sándor többszörös magyar válogatottak

Belépők:
Felnőtt: 500Ft Gyermek: 200Ft

Mindenkit szeretettel várunk!

8. kép: Labdarúgó mérkőzés plakátja
Forrás: [25]

4. ÖSSZEFOGLALÁS – AZ EGYES SZFÉRÁK KÖZÖTTI KÖLCSÖNHATÁSOK ELEMZÉSE

A dolgozatom zárásaként arra teszek kísérletet, hogy összefoglaljam az egyes szférák közötti kapcsolatot. Az eredeti tetraéder modellben (1. ábra) hat lehetőség kínálkozik, de Füzesgyarmat kis mérete következtében településem esetében csak korlátozott számú kölcsönhatás bemutatására nyílik lehetőség.

4.1. A természeti és gazdasági szféra kölcsönhatása

A vizsgálati terület, Füzesgyarmat esetében a természeti szférában bekövetkező légszennyezés jelentős negatív irányú változásokat idézhet elő mind a társadalmi, a gazdasági, valamint az infrastrukturális szféra normál működésében is. A város levegőminőségére gyakorolt hatás szempontjából meghatározó a mezőgazdaságból eredő szennyezés. Az állattenyésztés (baromfi, sertés, szarvasmarha) légszennyező hatása legfőképp a bűzkibocsátásban nyilvánul meg, de az állattartás nem hasznosítható, valamint nem kezelt melléktermékei (hígtrágya, szennyezett trágya, takarmánymaradék, stb.) által okozott emisszió hatásával is számolni kell. Ehhez köthető az elhullott állatok szakszerűtlen tárolása, hasznosítása során jelentkező környezetszennyezés is. A várost több irányból is körbeveszik sertés, szarvasmarha, valamint kacsa telepek. Ezekhez jelentős bűz hatás társul, melyek jelentős problémával járnak évek óta, valamint gyakori panasz érkezik a város lakosai és a vendéglátásban dolgozók által is. A problémák főleg a fülledt, meleg nyári napok alkalmával érzékelhetőek, ami az idegenforgalomnak korántsem kedvez. Emellett negatív következménye lehet a különböző szabadtéri sportrendezvényekhez kapcsolódóan, valamint a helyi lakosok elégedetlenségének növekedésében. Továbbá mint az az infrastrukturális szféra vizsgálatakor kiderült, a település szinte összes sport létesítménye is mind a város peremén vagy külterületén helyezkednek el, csakúgy mint a problémákat okozó állattartó telepek. A probléma megoldása rendkívül fontosságú, bűzzel járó tevékenység során az elérhető legjobb technológiát kell alkalmazni. A keletkező bűz az alkalmazott termelési rendszerek helyes megválasztásával, a tartási és takarmányozási technológiák elemeinek módosításával, valamint a keletkezett hulladékok szakszerű tárolásával, kezelésével és hasznosításával mérsékelhető [1].

4.2. Az infrastrukturális és gazdasági szféra kölcsönhatása

Mint azt már az infrastrukturális szféráról szóló rész elemzése során említettem, vizsgálati területem, Füzesgyarmat szempontjából a település megközelíthetősége nem mondható kielégítőnek, melyet tovább nehezít az összekötő utak minőségének kifogásolhatósága. A település közösségi közlekedéssel történő megközelíthetősége sem



9. kép Füzesgyarmatot Biharnagybajommal összekötő út rossz minősége
Forrás: Saját kép

teljesen kielégítő, hiszen a főutak elkerülik, a vonat- és autóbuszjáratok többsége csak átszállással vehető igénybe. A legközelebbi határátkelőhely Románia felé Ártándnál van, ezen kívül Füzesgyarmat nem fekszik a fontosabb áruszállítási útvonalak közelében. Autópálya felhajtási csomópont 70,4 km-re található a településtől. A megye határáig elfogadható, azonban onnan már kifejezetten rossz minőségű út (9. kép) vezet át Hajdú-Bihar megyébe [1]. A Füzesgyarmatot és Biharnagybajomot összekötő útszakasz, erősen leromlott állapotú, a település közúton történő elérhetőségét nagyban megnehezíti.

A településhez kapcsolódó előbb tárgyalt infrastrukturális problémák jelentős negatív hatással lehetnek a gazdasági szférában zajló folyamatokra is. Ezáltal a városban megrendezésre kerülő sportrendezvények nehéz elérhetősége azok látogatói létszámában válhatnak ki negatív tendenciákat.

A városon belül már kiépült kerékpárút hálózat folyamatos újítása, valamint új kerékpárutak létesítése a városon belüli infrastrukturális adottságokat nagyban erősíti. Ezáltal könnyebben megközelíthetővé válnak a lakosság számára a település sportlétesítményei, hiszen, mint azt az előzőekben is említettem, a sportlétesítmények többsége a város peremén, külterületein helyezkednek el.

4.3. A gazdasági és társadalmi szféra kölcsönhatása

A gazdasági szféra vizsgálata során beigazolódott, hogy a település sporttevékenységet végző civil szervezeteinek fennmaradásában, működésében a város önkormányzatának elengedhetetlen szerepe van. A települési önkormányzat finanszírozása nélkül egyes egyesületek akár üzemelése is veszélybe kerülhetne. Az egyesületek megszűnésével a civil szféra jelenléte a településen számottevően lecsökkenne, ezzel számos különböző negatív folyamatot elindítva a városban. Az igen tevékenynek mondható sportegyesületek önkormányzati támogatás hiányában nem tudnák maradéktalanul elérni céljaikat, valamint elvégezni kitűzött feladataikat. A településen élőkre, valamint a városban a sporttevékenységgel foglalkozó civil szféra által lebonyolításra kerülő rendezvények megvalósítására is negatív hatással lenne az önkormányzat által nyújtott pénzügyi támogatás elmaradása.

4.4. Az infrastrukturális és a társadalmi szféra kölcsönhatása

A társadalmi oldal elemzése során az önkormányzat és a helyi társadalom, valamint azok szerveződése jelölték a szféra fő vizsgálati irányvonalát. A kutatás eredményei alapján elmondható, hogy a helyi önkormányzat jelentős részt vállal a sporthoz kapcsolódó létesítmények fenntartásában és fejlesztésében egyaránt. A településen található sportlétesítmények többsége ugyan önkormányzati tulajdonban áll, azok üzemeltetői ennek ellenére az egyes sportszervezetek. Ezen sportszervezetek munkáját, működését nagyban megkönnyíti az önkormányzat, mint a létesítmény tulajdonosa által nyújtott kedvezmények, legyen az a bérleti díj elengedése, vagy jelképes összegben történő megállapítása.

A társadalom szerveződése, a civil szervezetek jelentős használói a város sportlétesítményeinek. A sokszínű sporttal kapcsolatos infrastrukturális adottságok, szélesebbé teszik a civil szervezetek lehetőségeit a különböző sportrendezvények rendezése szempontjából. Emellett számos létesítményt leginkább a társadalmi szerveződések tagjai

veszik igénybe, így megállapítható hogy a létesítmények működése szempontjából a helyi társadalom sportolásra, sportrendezvények részvételére történő hajlandósága kiemelt jelentőségű. Mindezt bizonyítja például a településen minden évben (idén 21. alkalommal) megrendezésre kerülő Téli Teremlabdarúgó Bajnokság, amely novembertől februárig nyújt sportolási lehetőséget a környéken élőknek, valamint szórakozási lehetőséget a sportszerető közönségnek.

Felhasznált szakirodalom:

- Bakonyi, T. (2007) *Állam, civil társadalom, sport*. Budapest: Kossuth Kiadó
- Bale, J. (2003) *Sports geography*. Routledge: London – New York
- Bánhidi, M. (2011) *Sportföldrajz*. Dialóg Campus Kiadó: Budapest – Pécs
- Belányi, M. – Csalló, K. – Feik, Cs. – Fogarasi, J. – Tábi, R. (2010) *A helyi önkormányzatok*. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó
- Bukta, Zs. (2005) A sport civil szférája Magyarországon. *Civil Szemle*, 2(3), 59-77.
- Chapin, T. (2000) The political economy of sports facility location: An end-of-the century review and assessment. *Marquette Sports Law Journal*, 10, 361-382.
- Gémesi, Gy. (2008). Az önkormányzatok szerepvállalása a sport területén. In „Nincs sport önkormányzatok nélkül”: IX. Nemzetközi Sportszakmai Konferencia, 2008. november 25., Budapest: Főpolgármesteri Hivatal, 45-52.
- Gyömörei, T. (2014) *Az önkormányzatok sportfinanszírozása Magyarországon*. IDResearch Kutatási és Képzési Kft.: Budapest
- Hajdú, P. (2000) Önkormányzati sportirányítás a rendszerváltás után és a fejlődés lehetőségei. *Magyar Közigazgatás*, 50(2), 120-123.
- Koc, E. (2005) New product development in the Turkish tourism market: the case of football tourism. *Journal of Sport and Tourism*, 10(3), 165-172.
- Kozma, G. (2010a) A sport szerepe az önkormányzatok marketingtevékenységében. *Földrajzi Közlemények*, 134(4), 431-441.
- Kozma, G. (2010b) A sportlétesítmények térbeli fejlődésének sajátosságai a magyarországi regionális központokban. *Falu Város Régió*, 2-3. 52-57.
- Kozma, G. (2010c) A sport és a települések belső élete közötti kapcsolat a nemzetközi szakirodalom tükrében. In (szerk. Lóki J.) *Interdiszciplinaritás a természet- és társadalomtudományokban*, Debrecen, 189-196.
- Kozma, G. – Péntes, J. – Molnár, E. (2012a) A sportlétesítmények elhelyezkedésének fejlődése a magyarországi megyei jogú városokban. *Településföldrajzi Tanulmányok*, 1(1), 49-62.
- Kozma, G. – Teperics, K. – Radics, Zs. (2012b) A sport szerepe a helyi önkormányzatok bizottsági struktúrájában. *Új Magyar Közigazgatás*, 5(7-8), 25-31.
- Kőszegfalvi, Gy. – Tóth J. (1998) Általános településföldrajz. In (szerk. Tóth, J. – Vuics, T.) *Általános társadalomföldrajz II*, Dialóg Campus Kiadó: Budapest – Pécs.

- Newsome, T.H. – J.C. Comer (2000) Changing Intra-Urban Location Patterns of Major League Sports Facilities. *Professional Geographer*, 52(1), 105-120.
- Pollard, R. – Pollard, G. (2005) Home advantage in soccer: a review of its existence and causes. *International Journal of Soccer and Science*, 3(1), 28-35.
- Zimbalist, A. (1998) The economics of stadiums, teams and cities. *Policy Studies Review*, 15(1), 17–29.

Internetes hivatkozások:

- [1] http://www.fuzesgyarmat.hu/documents/ivs-pdf_2013041891026_76.pdf
- [2] <http://www.fuzesgyarmatinfo.hu/tartalom/Sportegyes%C3%BCletek>
- [3] <http://www.fuzesgyarmatinfo.hu/tartalom/Test%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9s>
- [4] <http://www.birosag.hu/allampolgaroknak/civil/tarsadalmi-szervezetek-es-alapitvanyok-nevjegyzeke>
- [5] <http://www.gyarmatilovastorna.hu/?menu=4>
- [6] <http://www.fuzesgyarmat.hu/civil-szervezetek/lovas-baratok-egyesulete>
- [7] <http://www.fuzesgyarmat.hu/civil-szervezetek/szilaj-lovas-egyesulet>
- [8] <http://www.khesz.hu/node/45>
- [9] <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil/tarsadalmi-szervezetek-es-alapitvanyok-nevjegyzeke>
- [10] http://www.fuzesgyarmat.hu/documents/2-napirend-pdf_20131028170540_60.pdf
- [11] <https://www.telepules.com/fuzesgyarmat/turizmus/szabadido/sportcsarnok-8195.html>
- [12] http://globalsportkft.blogspot.hu/2013_06_01_archive.html
- [13] <http://www.berekaroly.com/aktualis/jelentos-palyazati-tamogatasban-reszesult-fuzesgyarmat>
- [14] http://www.kastelyfurdo.hu/7_Gal%C3%A9ria?g=16
- [15] <http://sarretitura.hu/?article=363&page=1>
- [16] <http://www.beol.hu/bekes/sport/felavattak-a-fuzesgyarmati-mufuves-palyat-500427>
- [17] http://www.fuzesgyarmat.hu/documents/1-napirend-pdf_2012112882908_83.pdf
- [18] http://www.fuzesgyarmat.hu/documents/1-napirend-turizmus-pdf_20130326172324_4.pdf
- [19] http://turizmus.com/szallashely_vendeglatas/ujranyit-thermal-hotel-gara-1118513
- [20] <http://fuzesgyarmatkickbox.hu/rolunk.htm>

[21] <http://www.fuzesgyarmat.hu/rendezvenynaptar/rendezvenynaptar-2014-evi-rendezvenyek>

[22] <http://www.biciklistalalkozo.hu/?menu=1>

[23] http://www.fuzesgyarmat.hu/documents/amondo-25-06-pdf_2013062194002_43.pdf

[24] http://hirhat.hu/cikk/82765/lazar_gyula_mufuves_palyaavato_es_nevado_unnepseg

[25] <http://www.fuzesgyarmatisk.gportal.hu/>

1. Függelék

Dolgozatom megírásának kezdeti fázisában elsődleges feladatomban volt az elméleti háttér megteremtése. A témával foglalkozó szakirodalom részletes áttanulmányozása elengedhetetlen volt a megfelelő szakmai színvonal kialakításának szempontjából. Kutatásomban a település és a sport kapcsolatrendszerét vizsgálom, melynek elméleti alapját Tóth József tetraéder modelljével lehet legegyszerűbben szemléltetni. A településen megjelenő négy szféra (természeti, társadalmi, gazdasági, infrastrukturális) részletes vizsgálata, azok egymással való kölcsönhatásainak elemzése jelentette a dolgozatom elkészítésének következő fázisát.

Az alapos elméleti áttekintés elvégzése után a vizsgálati területen végzett terepbejárás, terepi kutatómunka tartozott feladataim közé. Legfőképp a helyi önkormányzat jegyzőjével, aljegyzőjével, testületi ügyintézőjével való kapcsolatfelvétel fontossága emelhető ki a folyamat elvégzésének sikeressége szempontjából. A sikeres személyes kapcsolatfelvétel után az önkormányzati dokumentumok részletes vizsgálata jelentette a kutatás gerincét. Az általam kért szükséges dokumentumokat az önkormányzat dolgozói készségesen a rendelkezésemre bocsájtották, valamint azok részletes tanulmányozására is lehetőséget biztosítottak.

A személyes kapcsolatfelvétel tovább folytatódott az egyes sporttal foglalkozó civil szervezetek vezetőivel, a sportlétesítmények üzemeltetőivel és az önkormányzat sporttal foglalkozó szervezeti egységeivel, hiszen a helyi társadalom sport célú tevékenységének vizsgálata jelentős részét képezte a dolgozatomnak.

Az összegyűjtött adatok, rendelkezésemre bocsájtott anyagok segítségével elemeztem a település egyes szféráinak sporthoz kapcsolódó összefüggéseit, emellett a személyes interjúk segítettek a városban lejátszódó folyamatok megértésében. Alapos helyismeretem segítségével a terepbejárás során saját készítésű fényképekkel bővítettem dolgozatom egyes fejezeteit. Az összegyűjtött adatokat táblázatok és diagramok segítségével ábrázoltam és tettem szemléletesebbé. Emellett fontos feladataim között szerepelt továbbá saját szerkesztésű térképek megalkotása, melyeket a Quantum GIS (1.8.0.) térképszerkesztő szoftver segítségével készítettem el.

.....
Sulya Orsi

Szerző

.....
Dr. Kovács György

Témavezető

Debrecen, 2015. január 4.

2. Függelék

A diplomamunkában és a Tudományos Diákköri Dolgozatban bemutatott, elvégzett kutatási feladatok különbségének ismertetése

Tudományos Diákköri Dolgozatomban a sport és a település kapcsolatrendszerét vizsgálom egy kiválasztott település, Füzesgyarmat példáján szemlélítve kutatásom eredményeit. A dolgozat középpontjában a település áll, valamint annak vetületei. Kutatásom fő tengelyét ezen vetületek, szférák tanulmányozása, egymással való kölcsönhatásuk vizsgálata és azok összehasonlítása jelentette.

Diplomamunkámban településfejlesztési szempontú megközelítésből tanulmányozom a sportot. A sportot az önkormányzatok marketing tevékenységének részeként vizsgálom, azt hogy milyen előnye van a város szempontjából annak, ahogyan a helyi önkormányzat hasznosítja a sport által nyújtott lehetőségeket, valamint hogyan építi be ezeket saját marketing tevékenységébe.

Diplomamunka címe: A sport, mint az önkormányzatok branding tevékenységének része:
Békés megyei példa

Témavezető, tudományos fokozata: Dr. Kozma Gábor, habilitált egyetemi docens

Tématerv: 1. Bevezetés

- 1.1. A témaválasztás indoklása
- 1.2. Alkalmazott kutatási módszerek
2. A témával foglalkozó szakirodalom áttekintése
 - 2.1. A helyi önkormányzatok branding tevékenysége
 - 2.2. A sport szerepe az önkormányzat branding munkájában
3. Füzesgyarmat Város Önkormányzatának sporttal kapcsolatos branding tevékenysége
 - 3.1. Az elméleti háttér megteremtése
 - 3.2. A sporttal kapcsolatos létesítmények fejlesztése
 - 3.3. A sport szerepe az önkormányzat reklámtevékenységében
4. Összegzés – Az önkormányzat tevékenységének értékelése

.....
Salya Dóra
Szerző

.....
Dr. Kozma Gábor
Témavezető

Debrecen, 2015. január 4.